

AKATALPA

Haziran 2026 - Sayı 318

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Lokman KURUCU

MÜZEYYEN

Doğduğunda adam meyhaneciymiş,
Çağırılmışlar, gelmiş, baş dönmeler.
Masasında dert açacak bir çocuk daha,
Gözü aydınmış, koklamış...
Sütün rahmini kesmiş rakı.

İkiymiş; fikrinin incesiymiş,
Gülден almış, meyhaneye götürmüş.
Küflü tütün, altın eller,
Düşenlere göstermiş.
Kederden rütbe yemiş,
Ne çirkin sevilmiş oğul.

O ara yazısına kasetçalardan
Girmişsin elinde bardak.
O bardak kaç kez kırılmış sonra,
Sesi yırtık hafızası Müzeyyen.

Yediymiş, kapanmış meyhane,
Durulmuş göçe
Hayal mayal bir kamyondan
Serilmişsin asfalta...
Yüzü gurbet Müzeyyen.

Neyse ki yıkılmış kalen,
Susmuş teyp.
Çocukça bir buluş:
Rakı yoksa
Niye olsun Müzeyyen?
Ha, niye olsun?

Sekizmiş, dokuzmuş,
Yeni meyhanenin önünde adam yere.
Bir halk, bin yıllık yalnızlık,
Kurşunlar kendini yere,
Beyaz Toros, iki ölü...
Yer kendini yere!
Bir o ayaktaymış,
Teypte Zeki Müren,
Sen yerlerde,
Saçı korku grisi Müzeyyen.
Sonra tüm katliamlarda sen yerlerde.

On ikiymiş,
Vurmalı restoran açmış adam.
Duvarında yağlı boya bir dansöz,
Göbeğinden doksanlar,
Nice geceler ve o hal.
Çocukluğu akmış durmuş,
Bunu bir Allah görmüş
Bir sen Müzeyyen,
Ressam öldürülmüş.

On sekize gelene kaç adam,
Deve kesen kırmızılarla...
Kaç kale düşmüş, kaç direk,
Kaç tazelik üzüm ve arpaya,
Kaç karacığer sönmüş.
Bir sen dağılmamışsın,
Arsız Müzeyyen!
Restoran batmış.

Yirmiymiş, adam hâlâ meyhaneci,
Fakat bırakılmış, gidilmiş.
Yirmi kaç yüz sene gibi sende,
Sanki adamdan.
Yaşamakmış, zormuş...
Bülbül ölmüş, çile kalmış.

Çilesinin sonlarında,
Hastaneden hastaneye.
Yirmi üç yıl öteden
Kimse baba kokmuyormuş,
Kimse oğul.

Morgda gassalı seyretmiş uzun uzun,
Sabun yokluğu yıkıyormuş.
Yokmuş, hiç olmamış.
Sen de Müzeyyen...
Hain Müzeyyen.

Gülçin Yağmur Akbulut, Hüseyin Alemdar, Serap Aslı Araklı, Rıdvan Aslan, Sevil Avşar, Gülcan Aydınlık, Atnan Başkesen, Murat Boğurcu, Âba Müslim Çelik, Fazlı Çoban, Ramis Dara, Gökhan Demir, Meliha Doğuduyal, Demet Duyuler, Hasan Efe, Mustafa Emre, Orhan Emre, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Mustafa Günay, Fırat Hıza, Nihan Işiker, Gülsüm Işıldar, Erkan Kara, Sinan Karadeniz, Emre Karakaya, Yunus Karakoyun, Arzu Kaya, İlhan Kemal, Furkan Kılıç, Nihat Konşer, Lokman Kurucu, Muhammet Oba, Seçil Oğuz, Yahya Oğuz, Emin Orhan, Fatih Öğüt, Mine Ömer, Musa Öz, Uygur Özcan, Seher Özkök, Ozan Öztepe, Mehmet Rayman, Mustafa Seyfi, Nurten Sınırtaş, Süreyya Şahin, Cengiz Şenol, Ali Şimşek, Hasan Ünal Tekağaç, İbrahim Tığ, Berfin Tutucu, Reha Yünlüel, Fırat Werger, Kalender Yıldız, Merve Yıldız, Ahmet Yılmaz.

“KLASİK MANTIK” TAN “BULANIK MANTIK”A EVRİLEN ŞİİRİMİZ

Hasan EFE

Şiir kimilerine göre matematik, kimilerine göreyse yaşamın kendisidir.

Felsefeciler de farklı bakarlar şiir ve yaşama.

Aristo'ya göre yaşam klasik bir mantık işleyişidir. Her şey iki noktadan ibarettir. Bir şey ya vardır ya da yoktur. Bunların arasında oluşabilecek herhangi bir şey hesaba katılmaz. Bir şey olur ya da olmaz. 1 veya 2 gibi. Bunların arası yoktur. Yani 1,5 yoktur.

Farabi ise buna farklı bir bakış getirir.

Ona göre 1 ile 2 arasında veya 0 ile 1 arasında da farklılıklar vardır, der.

Aristo'ya göre yaşamda akış işleyişi *Klasik Mantık*'tır.

Farabi'ye göre ise *Bulanık Mantık*. Bu yaşamın her alanında vardır. Yaşam iki kesin doğru arasına konulup kısırılmaz.

Farabi'nin bu yaklaşımı insanlık tarihinde farklı bir çığır açmıştır.

Bulanık Mantık ile yaşam daha akışkan ve gelişimseldir.

Örneğin yemeği ya soğuk veya sıcak yemeyiz. Ilık da olur, az sıcak da. Bir araba ile yol alırken 1. vitesle kalkıp varacağımız yere kadar aynı hızla gidemeyiz. Yolun durumuna göre 1. vitesle kalkar, 2. , 3. ve 4. vitesle ilerlerken bir kavşakta 2. vites geçebiliriz. Yolculuk süresince bir *bulanıklık* söz konusudur.

Kışın havalar genellikle soğuk ve yağışlıdır. Bu her zaman soğuk ve yağışlı olacak anlamına gelmez. Bazen güneşli ve ılık günler olacağı gibi serin ve don olaylarını da görürüz.

Burada *Bulanık Mantık* devrededir.

Yaşamda bunun gibi ara basamakların varlığı kaçınılmazdır.

Günümüz teknolojisinde insana ait verilerin makinelere aktarılmasıyla hızlı bir gelişim görülmektedir. Makineler böylece daha iyi bir işlerlik kazanarak yaşamımıza farklı bakış açıları kazandırmaktadır. Yani üretimi salt insan değil, makineler ve yapay zekâ da gerçekleştirmektedir.

Bulanık Mantıkta *kesinlik* yerine *kısmen doğru* veya *ara değerler* 0 ile 1 arası çalışır, Klasik Mantıkta ise doğru yanlış 0 / 1 şeklindedir.

Lütfi Aliaskerzade 1965'te *Bulanık Mantık* yerine *Puslu Mantık* kavramını kullanmış. Ona göre Bulanık Mantığın temeli *bulanık küme* ve *alt kümeler*e dayanır. Klasik Mantığa göre bir nesne ya kümenin elemanıdır ya da değildir.

Geleneksel Mantıkta uzman bilgisi ve kontrol sistemleri kullanılır. Bulanık Mantıkta ise denklemler yerine, *insan muhakemesine* dayalı çalışmaya olanak sağlayan bir metodoloji öne çıkar.

Ödünç aldığımız felsefe ve matematik kavramlarından sonra yönümüzü şiire çevirdiğimizde de aynı yolun işlediğini görebiliriz.

13. yy'da yaşamış Mevlana'dan bir örnek.

“Ey Gönül! Dikkat et âhir zaman bu!

*Nefsine uyup da sûrete aldanma!
İblisin bile mâşallah dediği kullar var.
Seveceksen sev vefâ nedir, takvâ nedir biline!
İçinde Cennet saklayan virana kullar var.* “Mevlana

Yine 13. yy ortalarında yaşamış başka bir şair Yunus Emre'den bir örnek.

“*Kime gönül verir isem,
Benim ile yâr olmadı,
Hâlîm bilip, derdim sorup.
Bana vefakâr olmadı.*” Yunus Emre

Bu iki şairin aynı yüzyıllarda yaşamış olmaları onların şiir dili ve dizilimindeki çizgilerinde Bulanıklık Mantık görünür.

İlhan Berk'ten,

“*Geceye hey! dedim. bir bulut beyaz
aydınlık ve ben görüyorum belki
yalnızlık...*”

M. Mahzun Doğan'dan,

“ 1.
Şiş
Çocukluk anısı

*Annem rüzgâr örüyor
ufuk eğiriyor
yağmurun terennüm vaktine
... “*

Bulanık Mantık işleyişini bu alıntı şiirlerde de görebiliyoruz.

Türk şiirine kısa bir göz atacak olursak, şiir akışının zaman zaman tıkanıp kaçınılmaz bir gerçek.

Bunun giderilmesi için şairler *Bulanık Mantık* işleterek şiir yolunu rahatlıkla açabilmişlerdir. Çok gerilere gitmeden; Tanzimat Edebiyatı, Servet-i Fünûn Dönemi, Fecr-i Ati Dönemi, Garip Akımı, İkinci Yeni, Toplumcu Gerçekçilik, 1980 sonrası ve günümüz şiirinin yolu böyle açılmıştır.

Burada Klasik Mantığın çözüm bulamadığı alanda Bulanık Mantık girmiştir devreye.

Bundan sonraki aşamalarda da Bulanık Mantık'ın işleyişiyle Türk şiirinin varlığını sürdüreceği kaçınılmaz bir gerçekliktir.

Kaynaklar:

1. *Var Mısın Ki Yok Olmaktan Korkuyorsun, Farabi, Yay, Haz. Mesud Topal, 139. Bas. Kasım 2025 Destek Yay. İstanbul.*
2. *İnsan Bu Kadar Yaşamamalı, M. Mahzun Doğan, Artemis Dergisi Homeros Şiir Dizisi, 1. Bas., Ağustos 2024*
3. <https://tr.wikipedia.org>

Serap Aslı ARAKLI

DAĞIN SAATİ

*ne bağımın bağbanı
ne dağımın dağhanısın sen ey sevgili!*

sadece ben bilmeliyim azaldığımı bittiğimi
alıp götürmeli beni sızmazlık gerçeği çok uzaklara
yeni yaşımda kol saatime dağın saati dedim
azalarak ölmek iştahlı çoğalmak bir yerde
şiiirin iksiri bu oysa ben hiç ölmedim

dağı bilen ırmağı da bilir pekâlâ şiiiri de
aşk sevenine makas atmışsa ayar arama saatlerde
her dağın içine peribacası gömülüdür, anla
sesten gövdeye dönüşse de sızmaz kendine şair
dağ tartmaz uykusunu ırmak bilmez aktığını

birbirine düğümlemem gerek gençlik atkılarımı
dağıma değil de göğe tırmanmam için bir bahane bu
ancak Yaradan'la paylaşabilirim bu enfes metaforu
azala tükene göğün merdiveni sonsuz kılmalı beni
kıştan ilk çıkan ben olmalıyım bahar benle gelmeli

dağhan orda mısın! her dağhan dediğim bir kızılgerdan
iki günde kış biter mi, bak işte eridi ne kadar kar varsa--
ah dağhanım ahh,
dağ hiç erir mi deme, ağlaması varsa
erir işte!

Gebze, 3 Mayıs 2026

Hüseyin ALEMDAR

KÜÇÜK KAN

Büyükler bilir de
küçükler bilmez kanı
siz öyle sanın kin ve savaş yanlıları
hele bir yeri kesilsin
durmaz serçe parmağın kanı

Dünya adını verdimse son kitabıma
Barış'ı atladım sanmayın
ne kadar kızım oğlum var
üç adı var her birinin:
Barış Deniz Nar!

Barış ki hiç üzmez beni
nükleer silahları bile ustaca bozar
Deniz'im olmasa nasıl bakarım ki denizaşırı
sözcük sözcük dize dize çoğalmamın adı
Nar!

Barış! hep tut sol elimi göğsüme yaslan
Deniz! sen yanımda oldukça okyanusta bile boy veririm
Nar!

sen varsın diye dostluk düşmanlıktan
yüz bin baloncuk fazla!

İnegöl, 1 Mayıs 2026

Süreyya ŞAHİN

YİTİK GEÇMİŞ

terk etti bizi kolektif tesellinin flulaşmış figürleri
o yitik geçmiş
sağanağı manipüle etme hevesleri ve
her edinimden süzölmüş birer ikişer dil sürçmesi

yıpranmış dostlukların son demleri
yapmacık sevgilerden arta kalan düş kırıklığı
benliğin tanımlanmadığı bir uzamda tükettiğim bütün
zaman dilimleri
onların mantığını parçaladım alt metinlerini deşifre ettim
dipnotlarını yaktım
–çokça temsilim vardı çok maruz kaldım korkunun
titreşimine–

hazırladım çantamı gidilmemiş güzergâhlara yollar çizdim
geçtim aynanın karşısına
“kendine dönme zamanı” dedim
eski bir ihtirasın kızılına boyadım ellerimi
bilincin sıfır seanslarına adımları yazdırdım
ve açtım zihnimin tüm arşivini

–değersizlik duygusu küfrün karantina odasına kilitler
insanı
derin bir çekim yarası vardı aramızda
endişelerim yok olup giderdi seninle... –

Sevil AVŞAR

AŞKA DAİR

Şiddetle çarpışma gerektirir
Çarpışmadan sonradır aşk
Ne zaman bulunur ne zaman kalır
Gölgesinde yaşamaktır bir ağacın
Dile getirilemez fakat aşk; sadece yaşanır

Bir an tutulan nefes aniden kesilince
Ne kalır senden benden geriye
Mevsimi değiştirirken iğde kokusu
Biz de öleceğiz kelebek naifliğiyle
Hiçlikle buluşma vaktidir şimdi
Kelimeler iliştiirdim kanatlarıma
Beni güneşin kızılığına; beni bana bırakın

Elbette uçuyorum yalan mı
Gün batarken bitecek; nasıl da kısa ömrüm
Bir parça saltanat sürdürdüm aramızda
Bağışlayın; beni bana bırakın

9 Mayıs 2026

DERD-İ D[E]RD/İNİZ/NEDERDİNİZ N' [D[ERDİNİZ: DEMEK]

Furkan KILIÇ

Sesler havada asılı kalır. Dudaktan dökülen heceler, kulaktaki zara çarpana dek masumdur. “Derdiniz”. Yan yana gelmiş sekiz harf. Dilin damağa, dudakların birbirine temasıyla doğan bu titreşim, bağlamını bulana dek sahihsiz kalır. Cümle içindeki konumuna göre bu sekiz harf, ya sonsuz ufka açılan kapıya ya da insanın üstüne kilitlenen zindana dönüşür. “Ne derdiniz?” ile “Derdiniz ne?” arasındaki o ince çizgide, bütün insanlık halimiz, zihinsel yapımız, dış dünyayla kurduğumuz o karmaşık ağ gizlidir.

Kelimelerin anatomisi, köklerin sırrı, bizi varoluşumuzun en çıplak haline götürür. İşe o karanlık taraftan, kelimenin ağırlık yapan kısmından başlayalım.

Farsçanın kadim tınısından kopup gelen “dard” kelimesine eğilelim. Hastalık, acı, sızı anlamlarıyla dilimize yerleşmiştir. Daha da derinlere, insanlığın ortak ses hafızasına, Hint-Avrupa dillerinin o loş ormanına inelim. Bu kök, yarmak, parçalamak, bütünlüğü bozmak eylemlerine çıkar. İnsanın bedeni, ruhu yarılr. Bütünlüğü bozulur. Dert dediğimiz şey, o yarığın, o yırtığın ta kendisidir. İnsanın içine doğru açılan, dipsiz karanlık kuyudur.

“Derdiniz ne?” sorusu muhataba yöneltildiğinde, o dipsiz kuyuya fener tutulur. Soru soran kişi, karşısındakinin yarasına, o yırtığa bakmak ister. Merhem sürmek niyeti taşısa dahi, yargılamak maksadıyla sorsa dahi, o yara artık görünür kılmır. Muhatap kendi içine, kendi eksikliğine, o parçalanmış yere itilir. Ağırlığı olan, insanı yere çeken, onu kendi acısının nesnesi haline getiren eylemdir bu. Soru, muhatabı sınırlar, onu mevcut olanın, kanayanın, eksik olanın içine hapseder.

Şimdi aynı sekiz harfin aydınlık yüzüne dönelim. Türkçe köklerin o kıvrak, o eylemsel dünyasına.

“De-”. Demek eylemi. Nefesin sese, sesin anlama dönüştüğü o ilksel an. İnsanın dünyayı adlandırma, kendi zihnindekileri dışarıya taşıma, hiçlikten anlam çıkarma gücü. Demek, var etmektir. “Ne derdiniz?” sorusunun kalbine bu yaratım gücü yatar. Yönü tamamen dışarıyadır, gelecegedir. İhtimalleri, henüz söylenmemiş sözleri, inşa edilmemiş düşünceleri çağırır. Muhataba kanat takar, onu kendi sınırlarının ötesine uçmaya davet eder. Seçenekler sonsuzdur. Muhatap, artık acı çeken veya hesap veren konumundan çıkar; kelimelerle kurulacak yeni dünyaların mimarı konumuna yükselir. Hafif, insanı göğe çıkararak, varlığı özgürleştiren sorudur bu.

Karşımızda duran manzara sarsıcıdır. İnsanın en ağır, en kanayan hali olan yara (dert) ile insanın en özgür, en yaratıcı eylemi olan söz (demek), aynı sesin içinde, aynı sekiz harfin diziliminde erimiştir. Dışarıdan bakıldığında ikiz kardeş gibi duran bu kelimeler, aslında varoluşun iki zıt yönünü temsil eder. İçeriye çöküş ile dışarıya taşma. Kapanma ile açılma. Ağırlık ile hafiflik. Parçalanma ile inşa etme.

“Ne derdiniz?” cümlesi kurulduğunda, cümlenin kaderini o iki harflik “ne” sözcüğü tayin eder. “Ne” başa geldiğinde, kelime artık “demek” fiilinin geniş zaman hikâyesine dönüşür. Sınırsızlık vadeder. Cümle, “Derdiniz ne?” şeklini aldığı anda ise “ne”, kelimenin sonuna atılır. Anlam eksenini kayar. Soru, ismin, yani “dert” kelimesinin iyelik ekli halinin üzerine olanca ağırlığıyla çöker. Zaman durur, ihtimaller tükenir, gerçeğe sadece mevcut acının tespiti kalır.

Dilin bu akıl almaz cilvesi tesadüf sayılabilir mi? Seslerin dünyasında, yara ile sözün birbirine bu kadar benzemesi, bize

Arzu KAYA

AYLAK RÜZGÂR

Yatağında avuttum

Günlerce rüzgârı

Bu sözcükleri bir sudan kestim

kendi doğamıza dair inanılmaz gerçekleri fısıldar. İnsan, konuşan, dünyayı kelimelerle şekillendiren canlıdır. Aynı insan, yaralanan, acı çeken, kendi içine kapanan canlıdır. Belki de konuşma arzumuzun, dünyayı adlandırma çabamızın tam merkezinde, içimizdeki o yırtığı, o “dard”ı iyileştirme güdüsü yatar. Derdi olan konuşur, konuşan kendi derdini sağlar.

İki soruyu aynı kişiye, art arda sordüğümüzü zihnimizde canlandıralım.

Karşımızda duran kişiye önce “Derdiniz ne?” diyoruz. Bakışları yere iniyor. Omuzları çöküyor. Zihni kendi içine dönüp o karanlık dehlizlerde gezinmeye başlıyor. Kendi parçalanmışlığını hissetmeye zorlanıyor. Kelimeleri boğazında düğümliyor. Yara dilsizdir, yara sızlar.

Sonra hemen ardından diğer soruyu yöneltiyoruz: “Peki tüm bunlara ne derdiniz?”

Aniden gözleri yukarı kalkıyor. Yere bakan adam gidiyor, yerine ufka bakan adam geliyor. Boğazındaki düğüm çözülüyor. Kendi acısının nesnesi olmaktan sıyrılıp, o acının üzerine söz söyleyecek, onu aşacak özne konumuna geçiyor. Soru, onu pasif acı çekenden, aktif anlam yaratana dönüştürüyor.

Aynı sekiz harf. İki farklı kader. Sözcüklerin dizilimi, karşımızdaki insanın zihnini şekillendirir, onun dünya ile kurduğu bağı saniyeler içinde baştan tanımlar.

Farsça “dard” kökünün yarmak eyleminden geldiğini aklımızda tutalım. Yara, bedende veya ruhta açılmış boşluktur. Türkçe “de-” kökü ise o boşluğu sesle doldurma çabasıdır. “Ne derdiniz” derken, aslında karşısındakinden o boşluğa kendi sesini bırakmasını bekleriz. “Derdiniz ne” derken ise sadece o boşluğun derinliğini ölçmeye yelteniriz.

Bu durum dilde saklanmış harika dengeyi açığa çıkarır. Söylem ile yara yan yanadır. Kendi acımızı kelimelere dökerken zorlanırız. Zira “dard” kendi içine kapalıdır, kelimelerden kaçır. Onu anlatmak, dertleşmek için o kelimeyi “de-” fiilinin gücüyle dışarı taşımamız gerekir. Dert ile demek, “dertleşmek” eyleminde sükûnete erer. Dertleşmek, kendi içindeki yarığı, başkasının duyması için sese dönüştürmektir. Dert, denilerek hafifler.

Kelimeleri silah veya alet olarak düşünelim. “Derdiniz ne?” derken kılıcın keskin tarafı muhataba yönelir. Onu deşmek, içindekini çıkarmak, kanatmak ister. Kılıcın sivri ucu karşısındakinin tam göğsündedir. “Ne derdiniz?” derken kılıcın kabzası, yani sözün gücü muhataba uzatılır. “Al bunu, dünyayı kendi istediğin gibi şekillendir, kendi gerçekliğini yarat” çağrısıdır bu. Kılıç artık silah olmaktan çıkar, inşa eden, yontucu, yaratıcı alete evrilir.

Dildeki bu mucizevi döngü, düşüncenin sınırlarını çizen ana hatları gösterir. Hangi sorunun muhatabı olduğumuz, o anki varoluşumuzu tanımlar. Sınırlanmış, köşeye sıkışmış, içindeki boşluğa düşmüş müyüz? Yoksa ufku geniş, dünyayı kelimeleriyle ilmek ilmek dokuyan mıyız? Hint-Avrupa dillerinden kopup gelen yara açıcı “dard” ile Türkçe “de-” eyleminin yarattığı o ilksel nefes arasındaki gerilim, yazının, kelimelerin, insanın o bitmek bilmeyen yaşam inşasının ta kendisidir.

Âba Müslim ÇELİK

ÂDEM DUVAR

Başı kapalı oyunda
İşbu günün öldürdüğü
daracık sapakta, açıklaması
güç bir kurgu zaar

Hatıralarımın orta yerinde
Ben yalnızca biriyim, arslan
deyi zincirlemişem kendimi
bir düş ivmesi başlıyor ve
dalarak *Gülçardağı Sokağı*'na
oysa

Tabut mu? Kâğıttan! Tanrıya
boş, şuncağız zarfır götürdüğüm
çiçeksiz bir vazo içindeki
çekici, örs, üzenği, mercimek
kemikleri

Hiçbir şeyim yok! Serçe
sürüsüyle yarışa kalkıyor
her sabahın ihtişamında
ruhum gökyüzüyle akışan
özsu hayatta

Ölüm mü? Ölmüş! Dediler Ah ki,
örselenmiş yeryüzü, peygamberin
alnında gönülsüz açıyor bak
sabah akşam aynı safa
çiçeği

Hak baki olunca dostlar!
Filistin'li çocukların çılgınlığıyla
defnedin beni, Güneş'e
serin, ruhuyla yenişememiş
vücudumu, yarenler hu
Kadiri, kıymet bilen bal
rüzgâr yelpazesinde

Demlenmiş bir şiir kalan ve
şuncağız, geriye

Reha YÜNLÜEL

AÇILIR KAPI DÜŞER KİLİT DELİKTEN DİLİM ANAHTAR

makaslarsın da
gökten sözcükler yağar
elimde iğne

çuvaldızdır he
kendime batırdığım
dudaklarımı

dike dike yol
aldığım kanatmadan
kana kana yol

Ozan ÖZTEPE

ARI

En sıcak günü haziranın. Nemden bitap mahalleliyle dolu havuzbaşı. Sıvanıyor güneş ağır ağır bahçe duvarından parkın zeminine. Öleduran bir yaban arısı havuzun çatlak mermerinde, tek kanadı yere yapışık diğeri göğe teyelli. Bir bana vergi tüm acısını toplamak dünyanın. İşte ilk karınca yaklaşıyor usul usul arıya, birkaç saate kalmayacak kanadı, bacağı. Eti senin kemiği benim diyecek peygamberdevesi, duvarın ardında belirecek leş kokusunu alan hamamböceği, serçe merçe gelmezse tezden salyangoz toplayacak sofrayı sonunda.

En sıcak günü haziranın

Uzun uzun bakıyorum ona

Ölmeden önce yaz beni diyor arı...

Mehmet RAYMAN

UÇKUN MAYIS

benden ayırdılar
birbirini geçen nehirleri
gözüme vuran acıların kanı
hiç şaşırtmıyor yoldan geçen insanları
hemen kaçıyor kirpiğin neşesi
yüzümü gezdirdiğim dağların başı
hemen tanyor otunu çöpünü
yere serdiğim kumaşı

bin yılı geçmiş zeytinlerin
kökünden kesmedim umudu
yöreden aldığım habere göre
daha geçkinleri varmış köyün içinde
insanlar toplanmış başına
onu çevreleyen onca insandan biriyim
hep hayıflanıyoruz kısıcık günlere

yere basıyor
iç içe geçmiş bir sürü yumru
bu dünyadan uzak tutuyorum yıldızları
alımlara satımlara gelmesin aşkımız
senin acıların bana kalsın uzatma yolları
dünyadan fırlamış gözlerin
yan yana düşen bir çift göktaş

susku geçirdim bütün yılları
toprakların altından çıkardığım cevheri
koyununda sakladığımı göstermedim kimselere
peşime düşenlerin dünyası başka yolu başka
derdim söylesem karlı kışlı yollara

benim yaşadığım yerde yetişmez mor menekşe
benim yaşadığım yerde kimse yüz vermez aşka
mayıs çiçeklerim yazımı görmeden kurudu
köpüğünden uçkun yakalandım kopan dalgalara
denizlerden esen sulusepken yellere

BENİ KİM RESMEDECEK?

Barış ERDOĞAN

*Ben bir şey resmetmiyorum.
Renklerime döneceğim varlıklar arıyorum.*

Sinan, Selimiye'nin kubbesine baykuş figürleri çizmiş; hepsi sabaha pırrrr!

Altmış yıldır resmin içindeyim. Bu resim Pissarro'nun, şu Gauguin'in, o Cezanne'm diyebiliyorum. Bu büyük ressamlar arasındaki fark, Fikret'le Haşim'in üslupları arasındaki farka benzemez. Bedri Rahmi balık resmi çizmiş midir? Elbette. Tablosunun adı da Trenli Balık'tır. Tablo Türk denizi kokar ama tablonun özgünlüğü konusunda büyük sözler edemem. Matisse'in, Klee'nin, Picasso'nun balıkları balıklıktan çıkarlar. Benzerleri çoktur ama onlar onlara benzemez. Yayı Kusama'nın balığı da çok şirin, özgün de. Japon denizinden çıkıp gelmiş. Resmi yarıda bırakmasaydım bir deniz çocuğu olarak ben de balıklardan vazgeçmezdim ama denizdeki balığı değil, balığın içindeki denizi çizdim.

Batmayacaksa resminde neden diken çiziyim?

Bir ressam tuvalinin başına oturmuş, her renkten tüpünü açmış, resmini boyamaya başlamış. Önceliği bir ağacın dalları... Dallar, ince, ipince, kılcal damarlar inceliğinde... Çevresini saran insanlarda bir şaşkınlık. Hepsinde bir hayranlık. Fakat ortada fırçası yok. Hiç kimse bir anlam verememiş. Ressama sormuşlar: Efendim, tablonuza hayran kalmamak imkânsız, ama fırça kullanmadınız. Kullandınız da biz mi görmedik? Ressam, resminin inceliği ölçüsünde cevaplamış: Kendini sanatına adayan bir ressam fırçasını kullanırken göstermez. Çünkü o, resmini düşünceleriyle çizmiştir.

Sahi biz neredeyiz? Hangi sanat ürününde sobelenmemek için saklantıyoruz?

Neden kendimi bunca yıl fotoğraflara, resimlere, müziğe sakladım? Sanki bütün bulutsu fotoğraflarda arka planda ben varım. Çocukken de önde yer almamışımdır. Bir resim mi başlattım, sırtı dönük bir insan çizmeliyim, o benden bir hava taşımalı. Bütün izlenimci ressamlar kardeşimdir derken içimi dışıma giydirmeye çalışıyordum. Acılar çeken Sisley, daha onlarca. Monet, Manet, Degas... Müziğin kanattığı bütün kılcaldamarlar içimden geçmiştir. Esir Şehrin Mahpusu'ndaki Kâmil Bey benden daha belirgindir. Tanpınar beni Sahnenin Dışındakiler'e neden dahil etmedi anlamış değilim. Belki de kendimi bulmamı istedi. Oysa ben her defasında kaybolmayı yeğleyen bir cisimdim. Şunu da eklememde yarar var: Tanpınar resme düşküdü, bir şairin resimlerden alacağı payı gözümüne sokmayı bilirdi. Kalabalıklarda kendimi gizlediğimi Dostoyevski romanlarından sonra fark ettim. Kanamalarım Zweig'la başladı. Asıl kendimi buluşlarım çeşitli mektuplarda, anılarda... Siz Milena'ya yazılan mektuplarda kendinizi ne kadar buldunuz? Belki ben de Sahnenin Dışındakiler'de kendimi o kadar buldum: *"Senegalli nefer, Cezayirli çavuş, siyah sakalı çenesinin altına bağlanmış Hintli gönüllü, İskoçyalı, Kanadalı fedai, Avusturyalı zabıt, siyah pelerinli Karabineri, Ermeni tercüman"* dan hangisisiniz?

Sanat çok uzun bir yolculuktur. Yolda kalanlara bir fırsat daha verilmez.

Paşalar ordusu: *Şeker Ahmet Paşa, Gedik Ahmet Paşa, Cenabi Ahmet Paşa, Tarhuncu Ahmet Paşa, Semiz Ahmet*

Hasan Ünal TEKAĞAÇ

HAİKU DEMETİ

1.
Bir yanık türkü;
Coşkun akan ırmağın
Kumlu ağzında!

2.
Tin tin peşinde;
Güneşin gölgesidir
Kararan gece.

3.
Sarmalar deniz,
Yolda yıpranan suyun,
Yaralarını.

4.
Çatladı toprak.
Tepini durur üstte
Güneş sürüsü.

5.
Geceye döner
Çürüyen gün ışığı.
Soğur bedeni!

Paşa, Melek Ahmet Paşa, Kara Ahmet Paşa, Hezarpare Ahmet Paşa, Cezzar Ahmet Paşa, Öküz Ahmet Paşa, Çürüksulu Ahmet Paşa, Hain Ahmet Paşa, Dukakinzade Ahmet Paşa...

-Ben Şeker Ahmet Paşa'yım. Siz kimsiniz?

-Ben hayatta olan bir sanatseverim.

Diyalogun hepsi bu kadardı. Şeker Ahmet Paşa öldü ama sanat dünyasında yaşamaya devam ediyor.

Ne zaman ayvalı natürmortlarıyla karşılaşsam Paşa, resimlerinin bir köşesinden tebessüm eder. Paşa'nın resmi (daha doğrusu kendisi) uzun yolculukların ürünüdür: Tıp eğitimi sayesinde insan bedenini tanıma şansı yakalayan, Blounger atölyelerinde çalışma imkânı bulan, peyzaj konusunda ter döken... Özellikle mekân derinliği... John Berger farkına varmasa Paşa sanat dünyasından da çekilecekti.

Ya ben? Ne şiirlerimde ne de zevk için karaladığım tablolarımda gökyüzü resimleri çiziyorum. Gökyüzünün derinliği ürkütüyor beni. Yeryüzünü mekâna bakış açısından da kaybettim. Bunu söylerken Şeker Ahmet Paşa'nın "Oduncu" tablosunu getiriyorum gözümün önüne. Çocukluğumda bakıp bakıp hayallere daldığım gökyüzünü. 21. yy'da yitirdim. *"Sarmış yine âfakını bir dūd-i muannid"* (Ufuklarını inatçı bir duman sarmış) diyen Fikret'in gökyüzü hâkim bugün.

Sanat mucizedir.

Bir resim sergisi için erkenden yola çıktım. Dolmabahçe'den ağır adımlarla yürüyerek sergiye ulaştım. Kapıdan girer girmez papatya ovasının resmedildiği çerçevenin önünde kalakaldım. Resmin adının "Papatya Denizi" olmasına ayrı bir sevindim. Serginin son günü "Papatya Denizi"nin hatırına yine gittim. Bir de ne göreyim, papatyalar boy atmış.

İyi hoş da beni kim resmedecek?

Sinan KARADENİZ

AYMA

Yalan mıydı yalan kılan her şeyi
Tomurcuğun açması, güne düşmesi güzelliğın
Sabahları ıslak çiçeklerin güneşli serinliğı
Kent harabelerinde yitik aşk hikâyeleri

Yıldızların ayması karanlığın ayasında
Yağmurlu ağustosta ıslanmanın sadeliğı
Dökülürken harflerin nemli dudağından
Anlamına yenik düştüğümüz sözlerin inceliğı

Gülerek kazandığımız oyunlardaki zafer
Uğruna yandıığımız aşkların içtenliğı
Sayfaların seni sürmesi günler boyu
Ocaklarda harcadığımız emeğın tazeliğı

Tutulmayla gün ortası çöken karanlık
Seni sevmenin yaşam için yeterliliğı
Büyüyen hayret dalgası girerken yaz
Sevdiğimiz kıyafetlerin solar renkleri

Salınırken kopan ip, kesilen elektrik
Birden gelen zelzele, kırılan dal kepezelik
Değın kör kurşun, kaçan balık elde
Yalan mıydı yalan kılan aşkın gerçeğı

06.05.2026, Fatsa

İlhan KEMAL

RUŞENDİL

Âmâ! Değil. Ya? Varın avucundaki yoku görür
Der: Feraset var yokun içindekilerde... Desin, iyidir
Bilir: Taş ne kadar sert olsa da erir gerçek değince
Bulur bir çırpıda yedi dağın ardındaki saklıyı
Üstelik göz kapısı kapalı olsa da ezel kilidiyle

İyilikle tutulan od eli yakmaz, tutunuz isterse
Kötülük toprağında gül kızarmaz, ot yeşermez
O tutar olmaz denilenin yönünü çevirir olura
Güzel olan alıp başını giderken buralardan
Dur! der, giden olduğu yerde durur. Olur, aaa!

Bakmakla görmek arasında bir fark vardı
Sizin gözleriniz açtı ama görmüyordunuz
Farkı fark etmiyordunuz, akıyordu önünüzden su
Âmâ öyle mi? Kelebeğın kanat çırparkenki
Çıkarttığı sesi görüyordu, evet evet ses de görülür
Bu, ruşendil: Sağırın duyması, âmânın görmesi...

Deme ki bu nasıl olur? Oluyor! Her şey mümkün
Dene, kalp gözüyle bakmasını bilene açılır yol
Zifirin içinden geçen bir yol, bir ışık halesi
Yürümek; uçmak gibi bir şey olur o zaman işte
Sözlerimde hilaf varsa mahvolayım, bu budur.

Musa ÖZ

ŞİİR SÖZCÜK OBASININ KONALGAYA KONMASI

Nâzım susmadı sürgünde, Sâdık Hidâyet “Kör Baykuş”
bilge
Şiiri görür bedenimiz, duyar acılarımızı doğa ana

Şiir işte, sözcük obasının Otalca* konalgasına konması

Sürgün bir gömüte dönüşürken kendi öz yurdumuzda

Ayıklar şair yalan laftan gerçeğı, şiirdense yalan sahiçiliğı
Şiir, omzundan göğre tutmaktır kucaklaşın sözcükleri
Kendi sınırlarının bile ötesindedir şiir, kendi uzağında

Otlu çöplü yollardan ilerler şiir, şair, “hiç” yolunu bulur

Şiirde anlam, güvercinin taşlığındaki vahşi uçurumlarla

Ülkelerin denizinde kırında bir yabancısıdır kınkatatlı
sözcükler
Yola koyulmadır aşk, şiirse gökyüzüne dokunma edimi

Yediveren türü olarak şiir, tutunursa yeryüzü taşlarına

Şiir işte, sözcük obasının Otalca konalgasına konması

Destanlara, tragedyalara dönüşürken şiir, öpücük gizler
yaşama
Uluyunca insan tepelerde başladı şiir ya da çığlık atınca
Şiir de, sonbahar da bir komşu ülkedir, İrem Bağları da

Hangi kâğıda düşüyorsa şiir, ana konalgası orasıdır obanın

Şiir boşluk emekçisidir, bağbozumunun seçkin konuğı

İşi zor sözcüklerin, aşkı da, coşkuyu da akşamüstüne
iliştirir
Bir yola koyulmadır aşk, şiirse gökyüzüne dokunma edimi

Şiirde anlam, güvercinin taşlığındaki vahşi uçurumlarla

Pılı pırtısı şiirin, olasıdır şimdi hünerlerin el değememişi

* Serik Sanlı Yaylası göç yolu üzerinde konaklama yeri.

Mustafa GÜNAY

MUSTAFA KANDIRALI'NIN ANISINA

Anıların yapraklarıyla dökülür kalbe
Radyodan klarnetin kederli sesi
Sessiz göğün altında bulutlanırsın
Sürer oyun havalarının melankolisi

27.01.2026

NESNENİN ERİYİŞİ, ÖZnenİN SIZINTISI

Fazlı ÇOBAN

Şiir, özne ile nesnenin karşı karşıya geldiği bir alan değildir. Aksine, onların birbirine sızdığı, yer değiştirdiği ve sınırlarını yitirdiği bir oluş hâlidir. Nesne, dış dünyanın sabit bir unsuru olarak kalamaz; öznenin bakışıyla çözülür, anlamını kaydırır ve yeniden kurulur. Çünkü bakmak, değiştirmektir; her bakış, nesnenin biçimini ve varlığını yeniden şekillendirir. Şiir, işte bu sürekli oluş ve dönüşüm alanında kendine hayat bulur.

Bu yüzden şiirde nesne, olduğu şey değildir. Görülen her şey, görenin içinden geçerek biçim alır. Bir masa artık sadece masa değildir; bir taş yalnızca taş kalmaz. Onlar, öznenin belleğinde, acısında, zamanında yeniden doğar ve farklı biçimlerde var olur. Her nesne, öznenin zihninde bir anıyı, bir duyguyu ve bir geçmişin izlerini taşır; her bakış, nesneyi yeniden yaratır. Nesne, bu yeniden doğuş sırasında öznenin iç dünyasıyla bütünleşir ve anlam katmanları çoğalır. Her dokunuş, her düşünce ve her hissiyat, nesneyi farklı bir formda görünür kılar.

Bu dünyada en çok eriyen nesnedir. Çünkü nesne, en çok maruz kalandır. Zamana, hatraya ve insana... Her dokunuş, her bakış ve her sessizlik nesneyi bir miktar çözer, dönüştürür ve yeniden şekillendirir. Nesne, bu çözülüş sırasında kaybolmaz; aksine yeni bir biçim kazanır, öznenin iç dünyasında ikinci bir varlık olarak yükselir. Artık dışarıda değil, içeridedir; varlığı özneyle birlikte derinleşir ve çoğalır. Bu süreç, nesnenin sürekli olarak kendini yeniden tanıması ve özneyle bütünleşmesi demektir.

Özne nesneye dokundukça, nesne çözülür; ama bu çözülüş bir yok oluş değil, bir dönüşümdür. Nesne, öznenin içinde yeniden şekillenir; bazen sessiz, bazen fısıldayan, bazen sarsıcı bir varlık hâline gelir. Bu yeniden doğuş, şiirin başladığı noktadır. Şiir tam da burada doğar: Nesnenin kendisi olmaktan çıktığı, öznenin de kendine yabancılaştığı o eşikte, şiir kendi varlığını gösterir. Şiirin gerçekliği, işte bu eşikte gizlidir; anlam ve his burada birbirine geçer, çözülür ve yeniden biçimlenir.

Eşya konuşmaz; ama şiirde sessizliğiyle anlatır. Özne anlatmaz; ama nesnede kendini ele verir. Her nesne, öznenin iç dünyasının bir yansıması hâline gelir ve okura hem görünür hem de duyumsanır. Şiir, ne yalnızca öznenin sesi ne de yalnızca nesnenin görüntüsüdür; şiir, ikisinin birbirinde eridiği yerdir. Bu eriyiş, hem okurun zihninde hem de ruhunda yankılanır.

Bu eriyiş ve sızıntı, şiire yaşam verir. Okur, nesnede öznenin izlerini görür; özne, nesnede kendini keşfeder. Her bakış, her his ve her duyum şiirin akışını belirler. Şiir, bu karşılıklı çözülüş ve dönüşümün izinde okunur, hissedilir ve içselleştirilir. Nesne ve özne arasındaki sınırlar bulanıklaştıkça, şiir bir alan, bir hâl ve bir deneyim hâline gelir. İşte bu yüzden nesnenin eriyişi, öznenin sızıntısı, şiirin kalbidir; bu ikiliğin dansı, okurun zihninde ve ruhunda sonsuz bir yankı bırakır, her okuyucuda farklı bir izlenim yaratır.

Şiir, özne ve nesne arasındaki bu sürekli akışta var olur. Her okuyucu, kendi deneyimiyle şiiri tamamlar; her okur, nesneyi ve özneyi kendi iç dünyasında yeniden inşa eder. Böylece şiir, hem yaşayan bir varlık hem de deneyimlenen bir gerçeklik hâline gelir. Her dize, okurun iç dünyasında yeni bir pencere açar; o pencereyi kapatmak mümkün değildir, çünkü şiir yaşatır, çoğaltır ve kalıcıdır. Şiirin gücü, işte bu eriyiş ve sızıntının sürekli hâline bağlıdır.

Cengiz ŞENOL

HAZIR GİYİM

kabinde hazır giyim büyüğü soyunmanın
nasıl iliştirdiyse söküldü kalbinde çağ

sözde ölçme uzağı mezurası var güzün
dikenin gülü sürçer yırtılır yoksa otağ

boşa kulaçlıyorsun açılır mı o sözcük
gergin balık kanadı, kim tutunsa çürük ağ

makas ağzında düşün, gel kollama ölümü
gölün provası bu, içinden çıkılmaz sağ

ipleme boşluğu da dokuması yok günün
kuşun ustası Akşam acemisi bulut, dağ

temize çıkmıyorsa kendinden döktüğündür
isteğin göz yaşından kumaşa bulaşan yağ

iğne ipliğe döndün, çöz göğü yağmur ol da
hayat ahmak ıslatıyor suyu kanat tuza yağ

başından biçtiğin pay tığ gibi eli kanlı
izansız diktiğin mi kalıpsız giydiğin çağ

Gülsüm İŞILDAR

EN ÇOK KUŞLAR MI GİDER

Uçmayı unutmuş balonların
ardından koşan çocuk kalbim
yarım kalan aşkların kaçınılmaz sürgünü
sen sarıldıkça ellerindeki boşluğa
ben su vereyim ağzındaki yarıya...

simsiyah defterden kaçan sözcükleri
nemli harflerle tenime gömen rüzgâr,
ve kırgınlığının dallarını titreten
burnumun direğine sızı çağırın
bütün uzun hava ayrılıklar...

güzün renginden çaldığı hüznle
yalnızlığı köpürtüyor gözlerimi,
ve mevsimlere bölerek düşlerimi
yürüyor hep yürüyor, bu
kumaşa uyumsuz yama bu
sevgisizlik panayırı bu çaresizlik
taşları ve kuşları bağlayanların nöbeti...

insanlığın dişleri söküldükçe
en çok kuşlar mı gider sürgüne?
yuvaların kederli gülümsemesi
ve rüzgârın titreyen elleriyle
durmadan eksiltirken kendimi
aşk dediğin nedir ki...

Mustafa SEYFİ

RABBÜL ALEMİN İLE AÇIK OTURUM

- I.
rabbim bıçağımı körledim
adımı işledim eski bir defterin yırtığına
öptüm alınma götürdüm bütün kitapları tek tek
kış günü nefesim gibi buğulandı yalnızlık
- II.
ben senden istemiyorum yaldızlı cenneti
başkasının olsun huriler, köşkler ve malum elma
yalnız yıkayıver aklımı soğuk suların ile
çünkü yaram acıyor, yaram hâlâ kapkara
- III.
ihtiyacım var ama gücüm yok
güllerin açmasına, güllerin solmasına
rabbim, ben yükleniyorum kendime yeterince:
ne olur sen zahmet etme
- IV.
rabbim bir manzara vardı bana tuttuğun
içindeyken gaip, dışındayken gurbet
camlara vurdum yüzümü, burnumu kanattım
ciğerlerimde batınî bir hasretin marazı
- V.
ben senden istemedim hiç leyla'yı
gönlümü çıkarmadım gömülü durduğu yerden
sana bile inandım kıyıdaki kuşkuyu karartıp
leyla'ya secde etmemi bekleme benden
- VI.
çölüm var ama serabım yok
yağmurun yağmasına, yağmurun durmasına
rabbim beni elleme, böyle iyiyim:
bu derdi benden başkasına musallat etme

Berfin TUTUCU

DIŞİL SİSİFOSUN YERALTI YEMİNİ

Balkonlu dairelerin göğüne açılıyor gönlüm
Biraz ekmek ve demlenmemiş kahvelerin tortusunda
küllerim
Kaldırım taşlarının arasına sızan kan ve gül
Üstüme basan köpüklenmiş biralara sığınan uğultular
Kanvaslara dikilmiş renklerden usanmış gözlerim
Derim eteklenip katlanıyor sevginin tutamaçlarında
Nabzım patlıyor şakaklarımın acı tapınaklarında
Benlerimden okuyorum yıldız fallarımı
Ağzımı yıkıyor şişkin ay
Tutunmak istiyor parmaklarım
En çok da dudaklarımın haritasını çıkardığım kadehlere
Yarımdan deriyorum azığımı
Sırtımda yatak yarası edinmiş taşım
Soğuk toprağı kavıyorum ayaklarımın parmaklarıyla
Topuklarımda nar izleri.

Fırat WERGER

LEYLAK ŞARABI

geceyi ince bir kristal gibi tuttu avuçlarında
ay, taşarak dudaklarına sindi

ben o an
bir ömrün sessizce
sarhoş olabileceğini öğrendim

saçların
morla kararan bir akşamdı
bakıldıkça derinleşen
eski bir şarkı gibi

sen konuşurken
duvarlarda gölgeler büyüyor,
kadehler kendi kendine doluyordu

teninde yağmur sonrası taşların serinliği,
gözlerinde uzak seferlerden dönen kuşlar vardı

ben
bir yudum daha seni sevebilmek için
bütün yalnızlığımı
masaya bıraktım

anladım ki bazı aşklar
çiçek gibi kokmaz

bazıları yıllandıkça
insanın içine ağır ağır çöken
bir leylak şarabına dönüşür

Yunus KARAKOYUN

BOŞLUKTA

kim baktıysa, o
ve rüzgâra konuşanlar
o evleri yalnız sanır

sözcüklerinle, o derin anlam
dil tortusu bir işçi
kazıyor bu şiir sessizliğini

ve hiçbirisi yok artık
öldüğünde karanlık her şey
bir şair için
en büyük utanç
mezara üç gül bırakmak

renge değişen zamana
bir fotoğraf hüznlenmesidir
ve o yaraya kalır artık
boşluktaki kırık süs eşyaları

Erkan KARA

YİTİŞ

A) Yol

Varoluş bir çıkış, yola çıkıştır yolculuk için, zamanın ve mekânın adlandırılması da bu çıkışı iledir insanın. Bu, insanın kendini anlamlandırmasıdır da zaman ve mekân içinde. Yola çıkışla var olduğunu bilen insan, kendinin ne olduğunu da yine yolda bilir. Bu, ölüm gerçeğiydi. Çünkü ölüm her şeyi yalan kılar. Bu iç huzursuzluğu ile aslında insana kim olduğunu hatırlatmayı maksat. Bu da, Tanrı'nın varlığına bir işaret fişeğiydi. Böylece yola çıkışın bir sebebi yolculuğun bir amacı olmuş olacaktı, iç huzuru için insanın. Evet, var olmakta yol, ama olup/olmamaksa bitişindeydi hep yolun.

Yol bir davranış biçimidir; ama gitmek değil kendine gelmek için –gidilen aslında gelinendir burda– fark et taşları ile döşeli, aşılın uzaklığı; ki kavuşmalar için hep ileri adım gerekli bilinirken oysa bir adım gerisindeydi birliktelikler. Yol, herkesi bekleyen Tanrısal bir “seyir”, insanı kendi kılan, hakikati arayış ve o yaşamın içinde olma hâliydi. Bunun için ruhunla yürümek gerekli her ne kadar yol kalabalık olsa da, her ne ise topladığın yolda yürekte biriken yüzde oluşan dünden bugüne, kendi yolumuzda aslında hep yalnızızdır. Bu, rahatsız edici olsa da yol gereklidir yolculuğu gerçekleştirebilmek için. Çünkü, sır yolculuk seyrinde değildi sır yolcunun ta kendisinde, kalbindeydi.

İnsan kendine “çokluk”la yürüyemezdi. “Hep” yolu dıştan içe giden Bir’likti, yolcu. –İçinin çokluğu gibi bir narın.– Yani, bir vücut olma derdi nice tanede hem de Bir kalmayı bellemek o bedende hayli yolculuk gerektirirken yolcuya, ve yine bileceğiz ki fazladan zorunluluk da bir saflık çünkü insan kademiş de. Burda, hakikate giden yolda, kalbin en yüksek bilgisine ulaşabilmek, yürünen yolun farkında olabilmektir. Bu yüzden yolcu olmak yolda olmakta esasen. Vahim durum, rüzgârın önündeki çer çöp gibi yolsuz olmasıdır yolcunun, yoksa yolun yolcusuz olması değil. İşte bu bağlamda, herkesin kendi yolunu bulmaya yolculuktu, hayat.

Ne olursa olsun bir şekilde gideceğiz, zaten insan zamanın sırtında bir yolcu değil midir ki? Ama her daim yolculuk hâlinde olmak, insanı her şeye hazırlıklı kılan, idealdi. Evet, yolda geçen sürenin adıyla yolculuk ve bu yürüyüş, insan olmanın gereği, gerçek hakikate doğru ilerleme çabası, çok meşakkatliydi. Çünkü, insanın hangi yaşamın yolcusu olduğu önemlidir, ki “insan için önüne çıkan bütün yollar yürünebilir yol ise, o insan artık kaybolmuştur.” Hadi göğsünü yar yolculuk için, ve içinde biriken o tortuyu boşalt. Kendini gerçeğin yoluna davet et. Kendini tanımaya yolculuk bu, hakikati bilmektir.

Evet, hayat hakikati bulmak içinmiş meğer. Yani, varlığın sahibi yaşamla ölüm arasında kim sorusuna sınanmak, yol bu arayış ve bunun yaşamın içindeki olma hâliydi yordam. Yoksa hiç bitmeyeceğini düşündüğün yol bir gün bitiverince bulunduğun yer, yolun sonudur. İşte o gün senden duyulacak âh’lar, sesin aldığı tona göre duyguları dile getirir. O gün ne çetin bir gündür. Bunun için ezber yaşam geçirmiyor çünkü yol ezber bozandı. Şimdi kendimizi gözden geçirelim –”bir nazardan gelen bir merhaba sunulsa bu yolculukta içimize, bizi yıkasa, arı ve pâk kılsa... Sonra, her şeye yeniden başlayabilirsek”– diye, çokça duada duralım.

B) Yordam

Öyle karanlıktı ki gece
İçinde kayboluyordu yıldızlar bile...

Bir hayattan bahçeye çıkmak, bu, bir zaman dileğiydi. Ki her bahçenin bir yolu ve her yolun da bir yordamı vardır. Çünkü, bahçenin yüzü güldür. Bu, yoldaki sadece incelikleri bil demek değil, bu, usul de bil demektir, aynı zamanda. Bugün, gönül yordamı aramaksızın, adapsız, bahçedeki o güle herkesin –ben buna değerim– dediği, bir “çiğ çağ”dır. Oysa, bahçe yolsa gül yordam demektir. Yani bu, bir zaman dileğiydi, evet; bahçe, bahçede gül, gülde diken neyin hikmetiydi? Sır, hâlâ kızaran yüzün, o da yürekte saklıydı ki suyundan aldığı bil ey rengini topraktan sanan. Çünkü, bir gül acımın ikliminde tomurcuklanan kün’dü.

Âh, her yürek kendi bedeninin sır odası. Sahipsiz dert edinmeyen insan, korkutur. Çünkü, gülün dikenini derdiyken, yalan gibi bir şeydi oysa, insanın dertsizi. Elbette, insan olmak bir anlamda istemek demek. Bu özellik, özgür iradenin de temelini oluştururdu. Ama, bu istek emeğe dayalı olmalıydı. Eğer isteğiniz için bir ağrınız yoksa, bu usulsüzlüktür. Sakın, bir derde sahip olmanın hayatı, teveccüh görmüyor deme, bu kaygılı hâller, gülün dikenini gibi insanın ağrıları da, oldum duygusuna düşmemek içindi. Çünkü, insan ağrıları kadar vardır ve çile gövdedeki göstergesiydi, bunun.

Evet, zor şeydir insanın kendini bilmesi. Nerede, ne zaman, nasıl’ı bilmektir yani, haddini bilmek. Hemen, hemen her “bahçe”nin ardında bir çile, yoğun bir emek, fedakârlık bulunmaktadır. Çalışmadan ak “gül”leri al “gül”leri elde edemezdik. İşte, bu gerçekle yüzleşme, iç huzursuzluğuydu insanda, bir afet! Çünkü, sıradan bir yol yoktur; ve dert, bize “ışık olan”dır o yolda. Şimdi, eşya zamanda toplanan güç. Oysa, ter ve göz yaşı mananın varlığı yoksa, eşya olur gül yalnızca herkeste, bu hasar: çatlayan damar insandaki ziyan demektir. Hadi ar’ı topla. Çünkü, özü değerli kılan, kat kat gül yaprağı gibi edepti, insanda.

Bunun için, yok etme, yok olma, mahcupluğun kadar vardır. Şimdi, kötü çocuğu musalla taşına koy, o, iç huzursuzluğu: yol’suzluk ve yordamsızlığı kayboluştaki hâl, acı. Çünkü, bir yol, arada bir yol değildir bu, bilgi ne kadar derin ve sahi olsa da, sır, geçtiği durumlardaki yordamıdır, yolcunun. Yani, ol’mak, bir damlaydı gül yaprağında, gecedan sabaha kalan. O vakit git, çirak ol! Bir gül yetiştiricisi bul kendine. Ve, gülün kendini gördüğü diken ve o çileden ol’an gülü, yaşa ve gör bahçelerde.

Oysa bugün, insanların artık kolay yollardan hayatı kazanmayı düşünüyor olması, kişilerin yozlaşmasına ve kitlelerin insani ve ahlaki değerlerinden uzaklaşmasına neden. Halbuki, ruhsal dinginliğin, huzurun ve sosyal hayatın içinde düzgün, sağlıklı iletişim kurmak ve hareket edebilmek için, insanın kendini bilmesi yani, yol yordam bilmesi lazım; ki her türlü çürümüşlük ve kokuşmuşluktan mümkün mertebeye uzak kalabilsin. Bunun için de yegâne çare, maskenin altındaki hakikati bilen yüz’e, insanın ivedilikle dönmesi lazımdır. Çünkü, kalbimizden başka gidecek kimimiz var ki?

Gülçin Yağmur AKBULUT

SON LİMAN

Sonsuz siyah pelerindir
ömrümüzün son limanı

Önü arkası boşluk
iki parantez arası yaşam

Son hızla koşuyoruz menzile
iştahıyla çağıran kim bizi

Kim bilir hangi bahçede kaldı
anılardaki o çocuk

Ya kırsaklarla yarışan bacaklarım
bir çakıl taşını dağ sanıyor şimdi

Göğsüne sığınp da ağladığım
annemin saçları sanıyorum geceyi

Geçen yıllara bakıyorum da
baharı aramakla geçti yıllarım

Ahmet YILMAZ

HAİKULAR

Yaz derler, fason
Direniş intihaldir
Çanağında tay

Tırmanır yaprakları
Dürülesi haz
Cami turkuvaz

İlahi kurmay
İlk taşı taşan taşı
Mimarı rasta

Arıdır ketum
Baldırı dövme niyaz
Çapağı sarı

Ekranda gulam
Vahye dolaşık ilham
Uyuyan telaş

Yaş günü ölüm
Kır düğününde kene
Sonsuzluk mürdüm

Şiir bir kanat
Anlam uçmaya özlem
Yüce ikilem

Gülcan AYDINLIK

GÖÇEBE ÇİNGENE RÜYASI

Gece.
Paslı bir çıkırık ağrısıyla söküldü dikişinden.
Durmamak.
Ev; tırnakları etine uzayan bir mahluktur artık.
Ardımızda cürufa dönmüş adamlar.
Kopardık sırım ipliklerini; adımız sorulmasın diye.

Yalnız;
Bengü ovaların gözgüsünde kaldı,
Kadınlığa yüz tutan yabancı çiçekler.

Altın dişli, sıska bir çingene Tanrı;
Diz çöküyor yalvaç kedinin önünde.
Lir değil bu;
Karanlığın foyasını kazıyan tırnak/taş tınısı.

Düş rahminde ilk takla;
Bir hıçkırık, kadına evrilen,
Ve hayali bir kurbağanın güzellik öpüşü...
Kaybetti dünyayı üçü de. Tek fırlatışta.

Durduk.
Toprağın gövdeyi yutma iştahı bu.
Sadece bir ölüyle ağırlaştığımızda diz çökeriz.
Sızdı içimizden biri açgözlü yarığa;
Alnı boşluğa mühürlü veda. Gömülmeden geçilen.

Biz ölümü;
Bir düğün bayrağı gibi taşırız göğsümüzde,
Kırmızıyız.
Zamanı hileli bir kumaş gibi pazarlayan esmer kadere
İyelik ederiz.
Faytonun tekeri durdukça kalbimiz kuruyor;
Ormanın uğultulu rahmine fırlatılıyor kemiklerimiz.

Toprak bizi yeniden dikti üstüne;
Kanlı.
Çiçekli.
Bir fistan gibi.

Muhammet OBA

ÖZLENEN

Gütmek sığırı avuntuydu. Elimde
Dedemin bastonundan baston
Dedemin kasketinden kasket
Danalara ek olarak on demet
Düşümü de otlatırdım kırdı

Devirden devire girdiğim ufaklığımda
Suskunluğumun ekininde biçerdöver
Olurdum. Ağlaşarak. Sesimde ter-
Lik giyili. Çınlattı kulağımı çavdar kokulu
Mescitte anlamadan ağlanılan ilahi

Yıllar sonra. Kıtlıkta bolluk umduk köyce

TOZAN ALKAN'A VE BAŞKA ŞEYLERE DAİR

Osman Serhat ERKEKLİ

Tozan Alkan 1963 doğumlu; Galatasaray Lisesi'nden benim sekiz dönem küçüğüm. Çoktandır adımı duyardım da irtibat kurmak yeni nasip oldu. Şeref Bilsel ile ve ayrı olarak birtakım dergilerde editörlüğü var: *Sonra Edebiyat*, *Çevirmenin Notu*, *Şiir Ülkesi* ve son olarak *Virüs*. Bilmiyordum otuza kırka yakın çeviri kitabı ve üç müzik albümü var. Ablası Elif Su da şair.

Babası Erdoğan Alkan'ı 1976'dan tanırım. O günlerde *Günaydın* gazetesinde çalışıyordu. Mülkiye'den Cemal Süreyalardan arkadaşısıdır. Kaymakamlığı sırasında Türkiye'deki ilk Verlaine çevirisini çıkarmıştır. Daha sonra, emekliliğinde kimilerini Vedat Akdamar'ın Alaz ve Artshop yayınlarından olmak üzere çok sayıda, Fransızcadan şiir çeviri kitapları yayımladı. Tozan'ın babasından söz ediyorum, karıştırılmasın. Tanzimat'tan sonra ve Cumhuriyette Cahit Sıtkı, Ahmet Muhip, Cemal Süreya başta olmak üzere şairlerimizin Fransızcadan intihallerini ispat etti ve tepki gördü. Ayrıca Ece Ayhan'ın cinsel tercihinden söz eden yazısı da tepki gördü.

Tozan Alkan Kadıköy Fasil restaurant çevresindeydi. Şeref Bilsel ve Serdar Koçak'la arkadaşlığını biliyorum. Bende üç kitabı var: *Şimdi* adlı toplu şiirleri, *Taze İzler*, *İki Tek* adlı son şiir kitapları.

Kitap adları alkolle bağlantılı. *Şimdi* Ayvalık'ta artık kapanmış olan meyhanenin adımı. *İki Tek* de malum. Eskiden İstanbul'un Rum meyhanelerinde çay tabakları kadar küçük tabaklarda sunulan mezelerle ve Karafaki denilen sürahiden boşaltılan yüksük kadehlerde rakı içilmiş ve kerahat vakitlerinde "Gel, iki tek atalım." deyip meyhaneye gidilmiş. Double tabirini İstanbul'a sonradan yerleşen "Görmemiş" denilen akşamcılarının yerleştiği söylenir. Atmışlı yılların sonundan itibaren Beyoğlu ve Kadıköy "Çiçek Pasajı" meyhanelerinde ülfetim olmuştu. 2020'de toplu şiirlerim olan ve mühim addedilen *Yerlere ve Göklere Dair* adlı otuz yıllık eseri de kapsayan *Ürperişler Kitabı*'nin çıktığı günlerde gelen aşırı zamlar üzerine alkolü bıraktım. Sigarayı ise zaten eşim Sevil Avşar'la birlikte 2011'de bırakmıştık.

Bu yazı bir söyleşi ve günlük gibi oldu. (*Akatalpa* okurlarına bir haber vereyim. *Akatalpa*'da yayımlanan günlüklerim; yine Sevil Avşar'ın *Akatalpa*'da yayımlanan denemeleri - *Enformasyon Devrimi Fakat* adıyla - ve Aforizmalarım üç ayrı kitap olarak yine Artshop yayınlarından bugünlerde çıkacak.)

Tozan Alkan'ın kitaplarını okudum, beğendim, tavsiye ediyorum. Birkaç mısraımı alıyorum buraya.

Uzun yoldan gelmişsin
Azıcık bulut azıcık kuş
Otur ısınsın yüreğin
İçinde söz buz tutmuş

Kan kurumuş dudağında
Gece ıslak karanlık zor
Yürüyor tohuma toprak
Su yatağına yürüyor →

Rıdvan ASLAN

DEDEMİN KEÇİLERİ

nesnenin nefes alış verişini gördüm
yere inmişti gökyüzü ayrık yapışkan hava
tek gözümü açsam kırmızı...

dedemin sesi yoktu keçileri konuşurdu benimle
kaçını öldürülmekten kurtardım
o değilse bir başkası kurban edildi
alnimizde kan kırmızı karanlık bir leke

kısıp ateşte kaynar demli çay
bardağı elimi yakar tüpe tepki vermemek
düşün ki su yerinden kıpırdamasın
kan akmasın damarlarından
yabani yaşam mersini kızıl ağaç olup açsın

evi bahçeleri ağaçları konuşurdu
dizinde oturup sakallarını tararken
vücudumda hangi noktanın
beni yeniden güldüreceğini en çok o bilirdi
her seferinde oraya parmak basardı
hayvanları elini değdirdiği her şey kakhaha atardı

son umut damlası parçalanmış yere değmeden
içimde kuş kanatları çırpınır ölmeden
çılgılığımın yankılarını duyarım...

fırtınada tepe taklakmış gemi
sırılsıklam tek gözü kör serseri
varoluşa yüklediği kadar büyür sırtındaki bıçak
düşünmeden yaşar hasretsiz
yolunu kaybetmiş arar durur yar da
tüm yaşanmışlara koca bir nokta

keçilerim sustu
siyah beyazın kıızı da
kurban edilenleri düşündüm
çok aradım onun da yavrunu...

kakhaham boğuldu aradım vücudumda
doğru yere parmak basamadım bir daha
bahçe kurudu ev çöktü
bütün sesler koca bir nokta

Kaçak yolcusu dünyanın
Sürgünün kırılğan sesi
Denizin taşıdığı kum
Rüzgârın usul ezgisi

Uzun yoldan gelmişsin
Heybende kızıl güller
Ben kuşları oyalarım
Sen yağmuru tut yeter

Mayıs 2026, Zümrütler, Maltepe, İstanbul

Orhan EMRE

MR

dönüp dönüp kendine saplanan
kurdun bakışı: beyaz kâbus

o eksik parçanın peşinde

kulaklara çarpan ses
harflerin yok oluşu

geçtim bu dünyadan bir yaz gecesi
saksıda duran kalbi kırık çiçeklerle
kayboldu rüyalar

çocukluğum: son dem!

teneşirde kırık bir ayak: götürmezler
verilmeyen helallik

kimden!

Mustafa EMRE

OKUL BAHÇESİ

Sessiz bir yaz sabahı
Okulun büyük bahçesi boş
Çocuklar gitmiş kuşlar kalmış
Ağaçlar çiçekler yalnız
Gün buruk bir havaya dalmış.

Oysa çocuklar cıvıldar
Kabına sığmaz taşardı
Sesler nasıl da neşeli şarkı
Dillerden dökülür ezgiler
Dönerdi dünyanın çarkı,

Kuşlar çocuklara katılır
Ağaçlar da onları izlerdi
Bahçeden sınıflara doğru
Günlerin yüzü değişse de
Akıp giderdi bu coşkun su.

Şurada oturmuştu çocuklar
Biri oynar öteki bakarken
Yaşama kaygısı devinir evlerde
Öğretmenler ne düşünürdü peki
Bir iz kalmıştır her yerde.

Şimdi okul boş bahçe ıssız
Güneş serilmiş tozlu ortalığa
Yaşam bu, kitaplarda yazmayan
Bir dal gibi uzanırken aydınlığa
Geçip gidiyor başıboş zaman.

Şimdi uzakta bir zil çalıyor!

Atnan BAŞKESEN

AZALIYORKEN BAHÇELERDE GÜNEŞ

Ben o eski şapkanın altında
Unutulmuş bir yaz buldum
Bir bahçenin sarı öğlesi
Kim taşır bir insanın geçmişi
Bu kadar uzun?
Azalırken bahçelerde güneş

Bazen
Yürürken kendime çarpıyorum
Soruyorum
Kim bıraktı beni bu eski sokakta?
Ben ki geçerken
Duvarlara yalnızlığı bırakırım

Sen diyordun
İçindeki kalabalık taşındı mı seninle ?
Ben baktım
Evet
Taşınmış
Ama kalbin
O eski yurt
Bizi çağırıyordu geriye

Seçil OĞUZ

PALAVRA

beyaz kâğıtlara sicili bozuk cümlelerle
karalayıp dururken imkânsızlıkları
sus derdim içime korkutma beni
ona kadar sayarsan geçer
ezberlenmiş batıl avuntularımız
böyle değil miydi
teğet geçerken gün ışıklarını
sızır kalırdım masaldan kavuşmalarda
baksan katman olmuş kabukların altından
resimler oyup önüme koyarken gece
yoksul çığlıklar çarpıp dururdu duvarlarıma
aynı yerden kanarken o eski yara
duysan uzun siren sesleri
devriyeler
kimliksiz sokaklarda voltalar
zaman ilaç derlerdi
hepsi palavra
görsen yazısı silinmiş mektuplardık
sabahları unutulmuş
geceleri tavan arasında
ayrılıklarımız kitap arkalarına
acele ile yazılmış notlar gibiydi
anlasalar
aşkın en güzel şiiriydik
gök kubbenin altında
anlamak ve insan kavuşsaydı
herhangi bir zamanda

BENİ BURAYA KADER Mİ GETİRDİ NE!

Emin ORHAN

“Yaşadığımı gör; yaşarsın.”
Özdemir Asaf *

Birkaç gün önce Ulus’tan Yenişehir’e doğru yürürken
yönümü Maltepe’ye çevirdim.

İnsanda bir istek ve amaç olmayınca kişi, kentin
sokaklarında ibresi kaymış pusula gibi bir o yana bir yana
dolanıp durur.

Bencileyin!

Bu kelâmımdan yakındığımı çıkarmayın.

Aslında iyi de oluyor.

Neredeyse elli yıla yakın Başkent’teyim.

Yaşadıklarım bir kenara, gördüklerim bir tarihin canlı
kalıntıları. İhtilâller, seçimler, eğlenceler. Mitingler, asker
uğurlamaları. Pavyon ve eğlence yerlerinin bulunduğu
sokaklardaki kavgalardan tutun, kenar mahallelerdeki komşu
kavgaları... Hayat akıp giderken ben bu yaşananları kenardan
seyredip sıvışıyorum. Bir kavga görsem bile dönüp
uzaklaşıyorum hemen.

Hiç merak edip ardıma bakmadan.

Çünkü...

Kırk beş yıl öncesinde bir arkadaşım kış günü akşam
mesaisinden çıkar. Evine gitmek için Hamamönü’nde otobüs
beklerken bir gürültü işitir. Başını Hacettepe’ye doğru
çevirince on kişinin tekme tokat birbirlerine girdiğini görür.
İnsanlık olsun diye ayırmaya çalışırken polis ekibi gelir.
Bunların hepsini toplayıp araca tıklarlar.

Bizimki de dâhil.

Zavallı arkadaşımın elindeki köftelik kıyma yere savrulur.
Üzeri toz toprak, elinde çizikler ve yüzünde morluklarla
polislere dert anlatmaya çalışır.

Kavgaya katılan her iki gruptakilerin, “Bu abinin suçu yok,
bizi ayırmaya çalışıyordu,” demeleri bile onu karakola
gitmekten kurtaramaz.

Zavallının üç gün nezarete kalmasıyla bizler neye
uğradığımızı şaşırдық.

Efendim neymiş, gençlere yardım ve yataklık yapıyormuş.

Kavganın nedeni afişleme.

Esnaftan bazıları, “Duvarları kirletiyorsunuz, gidin başka
yerlere yapıştırın,” deyince söz düellosu kavgaya dönüşmüş.

Biz araya adamlar koyduk. Tanıdığımız üst
makamdakilerle görüştük. Sonuç alamadık.

Üçüncü gün eli yüzü perişan, üstü başı yırtılmış olarak
çıkıp geldi arkadaşım. Biz hemen rapor alması için hastaneye
götürdük. İki gün iş görmez raporu ile geri döndük.

Sonuç?

Hiçbir şey çıkmadı!

Arkadaşım yaptığı iyiliğin karşılığını bu şekilde almış
oldu!

O, her zaman bize bir şey anlatacağı zaman yutkunur,
“Benim yaşadığım bu olay sizlerin kulağıma küpe olsun,” der.

Ben o gün bu gündür bu küpeyi gece gündüz taşıyım
kulağımda.

İşte bu nedenle el ayakaltında fazla dolanmam. Yüksek bir
ses, gürültü, çatırtı, patırtı duyduğum an hemen uzaklaşıyorum.

Maltepe’ye doğru giderken de şiddetli bir patlamayla İzmir
Caddesine yöneldim. Bir pasajın içine dalıp çay ocağına
sığındım. Çayımı yudumlarken ocakçı, “Herifin arabası

Nurten SINIRTAŞ

SANA ÇEKİLMİŞİM

Nefesinin izi çökmüş koltuğa
kimin hatırasıysa artık
benim değil

İlişiyorum yanına
yarım bir gölge gibi
kendini arayan

Buradayım,
pencereden sızan ışığın içinde
yarı gölge,
yarı sen

Dünün yağmur kokusu
kurumuş toprakta
içimde taşan bir nehir
yanlış mı akıyor hayat ne?

Gözlerimi çevirsem
yarılmış dağların ötesine
nehir olup çekilmiş karların izine

Rüzgâr bilenmiş
kırmaya kararlı
dönüp durur boşluğun çevresinde

Kahrolmuşum
zehir zemberek açılmış
kuzgun bakışlı bir gecede

Ben
yaşamı toprağa emanet edip
Sana çekilmişim

Benim hürlüğüüm
kuruyup dökülmüş
kaysı bahçelerinde

bakımsız olunca egzoz da bomba gibi patlar,” deyip gözüme
baktı.

Onun lafı ocağın içinde dolanıp pencereye yapıştı.

Kalkıp yan pasajdaki sahaflara girdim.

Öylesine bakınırken aradığımı ikinci rafta buldum.

Beni buraya kader mi getirdi ne!

Elimde, “Yuvarlağın Köşeleri”

Sahaf, “Abi Özdemir Asaf’ın diğer kitapları da var,
istersen...”

“Yok, bu kitabı ne zamandır arıyordum,” deyip elimi
cebime attım. Sahaf kitabı poşete koyup bana uzattı, “Para
istemeyiz abi, sen bana Mülkiyelilerde çay söylemiştin,” deyip
gelen müşteriye yöneldi.

* (Özdemir Asaf, Yuvarlağın Köşeleri, Adam Yay. 9. Bas.
1996 İst.)

YAŞLI ÇOCUKLAR

Biz yaşlı çocukları yerküresinin
Parmak uçlarıyız göğümüzde evrenin
Yağmur damlasından doğar güneşlerimiz
Taş yontar, ağaç oyar, soru sorar
Kelimemiz

Dön, bak, dön bak ve sön
Demiş bize dünya
Durmadan dönmekten yanmadadır
İnadına
Tüm neşemiz

Biz yaşlı çocuklarıyız nilüferlerin
Gölün mahremiyeti, suyun niyetiyiz
Eksiğiyiz kendimizin
Kesiğiyiz saf ipeğin
Bu kırık rüya hangi aynadan yansıma
Der durur karnımızda
Kanat çırpışı bir kelebeğin.

Bak, gör bak gör nasıl yanılır düz yolda
Sevda dediğin
Ayağı takılır zamanın, düşer aşk
Trajik... bir kopuş... bilmediğin
Kuyudur, kuyudur
Öylece seyreylediğin

Biz yaşlı çocukları cümle âlemin
Cini, perisi, ölüsü, dirisi
El âlemin konuşur durur
Gecemizde tüm hayaller buruşur
Büyümeğe cehennemdir gibi
Büyüyse cennet
Oyunlanır yer gök, şimdi tutuşur.

KIRLANGIÇLAR

sizi kendinize emanet ediyoruz
şarkısını bırakıp balkonlara
göğün uzak yüzüne uçtular
rotaları
sevgi dağıtan gökkuşağına
gidip de dönemeyenler
gelip de bulamayanlara
burukluğum

Çiğli, İzmir

İNSAN KIYISINDA BIRAKTIM HER ŞEYİN UNUTMASINI

Güvertesinde mahsur kaldığım bir zamanın içinde kurudum
Ve kaosa biat eden inancımın ikliminde
Tuzlanmış bakışlardır her veda sonrası bıraktığım.
Vardığım bütün limanlarda
Son bir yağmurda ıslanıp büyümeğe istiyorum.
Rezil olduğum bütün aynalar
Göstermez yüzümün karasını.
Ve ben kaçtıkça içinde bulunduğum mahşerden
Ne olduğumu bilmediğim bir aklın karmaşası olurum.
Bir sokak gürültüsünde sevinç arayıp
Çıkmadığım pencerenin uzağına oturarak
Hep sonralarını düşlerim gecenin içinden geçenleri.

Yeni bir sabahla uyanmaktır tek arzum
Karanlığı iyi dileklerle uğurlamak nereye düşecekse siyah.
Öldüğüm hikâyelere biçilen ömürden kalan günlerimde
Hiç vazgeçmediğim rüyaları beklerim uykumda
Derin ve huzurlu gelen vakitlere açılmayan gözlerimi
Başkalarının yüzüne bırakıp sevinçlerinde soyunmak...

Kalbime kötü gelen ayrılıklar birikti
Kimseler konuşmaz dün yırttığım şiirleri.
Bir yokluğun eşliğinde durdum
Uzun kaldı cümlelerim uçurumlara
Uzaklardan gelişimi yollara düşürdüm.
Yanılsamalara bıraktım gölgemin sevişmelerini
Hiç tanımadığım karanlıklara saklandım durmadan.

Konuştum elbet duyulmadı ağzımdaki istenç
Ezber kıran bir yokluk içinde büyüdüm de
Dikilmez sökükle sahiplendim
Her yanımdan akan bir zehrin çoğalmasımı.
İyi niyetler beslemek ahtım olsa da
Kirlenmiş bir yatakta yıkanmak kadar
Mümkün olmayan bir çağa tutundum.

Kendimi görmek istemediğim vitrinlerde buldum
Yıkandım toprağın ilk haliyle
Sulara dokunmadan ıslandım
Bakışlarım büküldü susmaya sarıldı ağzım.
Efendilik minderinde aykırı oturdum
Ayaklarımda birikti dünyanın boşluğu
Düşüm orası denilen hiçbir yerin tam ortasına.

Yanmışken diyorum kül olmadan önce
Kütlem ilk haline dönüşmeyecek biliyordum.
Hiç zannetmediğim ihtimaller kurgularken
Belleğim çöktü yalnızlığım aldı geldi her şeyin unutmamasını.

Ahvalimi bilen yok kadar bir çoklukta
Ah! bu halimin dilini konuşana rastlanmayacak artık.
Kapılarım yok artık sokağa açılacak
Tam ağladım ki saksılar yeşilini yitirmiş.
Çok oldu sezmenin acıyı sızdırmak olduğunu
Öğrendim insan insanın kıyısına vurunca.

Şubat -2026, Stuttgart

Ali ŞİMŞEK

İÇERİ

çoğala çoğala gece zilleri çalıyordu içimde
kuşlarım ötüp
olan bitenden haberi olmayan savaş atlarının koşuşuna
benzerdi her şey
içimde bardak sesine benzeyecek her korku gibi kan
damarları

şimdi ise kendini suya atan uçurumlar kadar geberesiye
ISSIZIM
hareketsiz
tutuna tutuna çatılardan inen kedilere baktım bir süre
çiviye bağlanmış kapıların canı gibi

içkisini koklayarak içti bir adam
ah ölüm içimizde bir doğum lekesi olarak kalır artık
balıklar gibi soluyorum deniz tutuyordu balıkları
ruhumun kumaşını ben diktim
uykularımı taşıyordu bütün ölümler
bir eksiğin var mı diyorum kendime
bir eksiğin var mı
sanki bana yazılmış gibi açıyorum eskicilerde satılan bütün
mektupları
kendi hayatıma geçiyorum
parke taşlarını çiğneyerek
sularım köpüre köpüre büyüyordu

şu resim var ya hani
birazdan çerçeveden çıkıp girecek içeri

Kalender YILDIZ

ŞEHREKÜSTÜ

bu aşk yürümez necla
ayla bir deli deniz
annemse şehreküstü
ayaz kesti ellerimi
gül den bir akşamüstü

nuran uzun bir mehtap
annem yorgun medcezir
benimse kararım yok
başım da bir dilemma
bir çeriyim bir çelebi
dervişler kışlasında

kurşun beni tutuyor
dökme dedim anneme
geçti sevdanın çağı
gül kurudu nafile
-annem nereden bilsin-
dünya uzun bir sakal
cümle ordular bozgun
ravilere kalsa ben

Fırat HIZA

YOK

diyelim ki gitmedim
sırrımla yüzümü eğdiğim kapılardan sıvalı sırtımla döndüm
zeytin çekirdeğinden büyüttüm gördüğüm son maviyi
budandı ağacının rengi yanaşmadan kare gökyüzüne
duvarlardan fazla uzamak yasak
her sabah büyük bakışlar için küçülme zorunda kaldım
deliklerden çok küçülme yasak

bir sabah dirildiğime hiç inanmamışken
adımlanacak turuncular buldum hücrelerinde
diyelim ki durdum

gözlerimi kırıp fotoğraflarını çektim duvarlara
ilah sandığım dört duvarın dördünde de yoktun
adımı uyandırdım çingiraklı güne
saçlarını ayırdım gecenin ortasından
saçlarım çürüyerek uyudum, suçlarım acıdı
gitmek için gölgemi çırılçıplak soyduğumda duvar dibi
sancıdı
delirmekten başka soyunmak yasak

lim kal, dedin
gününün yarısına alacak lekesini sürdüm çocukluğumun
ellerimde renkli çamaşır ipleri asılacak bir kare mavi füsün
her sabah sayılmış bir çocuktum
bir sabah yok sayıldı yüzüm
budandı uzayan boyum

Yahya OĞUZ

BURAYA BİR KUŞ KONMUŞ

Cürümleri unutulur gider
Dilde kalır ağusu çirkinliğin
Şiirden kan kardeşlerim
Sığamız var, aşkın ölçüsünü artırın
Yoğun bir güzellik iksiri olmalı şiir
İlkel sözlerin sinisini düzeltmeli
Anamız olan müşfik güzelliğin
Helal süt hakkı için

Buraya bir kuş konmuş
Bu sevmiş
Bu yedirmiş
Bu içirmiş
Bu uçurmuş
Bu da haydi balam
Haydi balam demiş

Madem kesilmiyor vahyimiz
Onarmaya yazılmıştır kalplerimiz
Gönülden öz kardeşlerim, coşadurun
Büyümezen ruhumuzun hikmeti ne?
Vebalsiz oyunlar da yaratmalı
Minik parmakları gözetmeli
Sevinç özü çocuklara
Ve de kuşlara olan
Gönül borcumuz için

Gökhan DEMİR

KAPKARA GÜNEŞ

ritmini bul, insansız bir istanbul ol
zamansız gölgeleri peşine tak her an
haz ve tiksintinin depreminde dans et
kendi kusursuz cinayetini tanıksın artık

biliyorum yoruldun ama hâlâ çırpınmaktasın
yaşamak ve ölüm aynı soğukluğu veriyor sana
huzur istesen ahlaksızlık etmiş hissedersin
beklenmeyen yarınların kapkara güneşisin artık

Fatih ÖĞÜT

UZUN HİKÂYELER KISA ŞİİRLER

PATİKA

Kendimden konuşmayı bıraktım
Bu kadar kaybolmayı
Tekrar denemeyi
Tekrar
Geçmeyi çalıktan
Irmaktan
Sır içmeyi

CÜRÜM

Bu gazez benim bu şirk atanın
Karanlık cürmüdür düşte yatanın
Tutkunsuz sözün esriklere sayırlara
İnsanın bel bağladığı yalandır doğrulara

GELİR APANSIZ

Keder
Ayrıksı ot biter ücrada
Kader
Dolu başakları biçen oraktır
Ümit
Yeşertse de çalılıkları
Gerçek
Hayat kadar kuru çoraktır

MEY

Göğsüne doğru
Senin göğsüne
Çıkmaz sokaklar gibi sokulan
Sonra kadehine
Son kadehine
Sıfatsız destursuz
Mizansız dolan

Demet DUYULER

ADIMIN YERİNİ BİLEREK

düşler
gerçeğe çarpınca
sesini değil
yönünü unuttur

İçimde
adı değil
yeri eksik bir şey var

Ben
esrik bir göçebe
yüreğim sarıya çalar
usum
maviye bozulur

Karanlıkla aydınlık
aynı izi sürer
adım
bazen bana geç kalır

Öleceklere selam veren
kara giysili biri geçer içimden
ölümü prova ettirir

Dünya
sessizce döner
adları silerek
ve ben
her eksilen adla
biraz daha kendime benzerim
sanki hiç çağrılmamışım gibi

Meliha DOĞUDUYAL

26

ENTROPİ

antik
iki mermer
omuz
çatlak
çöküyor
kireç tozu
toprak
yabancı
rüzgâr
boş

kekremsi sükût
uzuyor sessizce
kum saati
ters dönüyor
hafıza
yosun tutuyor
uykuda
fısıltı katı
hiçlik yankısız
geometri kayıyor
dikey boşlukta.///

BURSA FLANÖRÜ, 11

Ramis DARA

Şehrin aşağılarından gelen belediye otobüsünün şoförü Heykel yolunun kapalı olduğunu söyleyip batıya yöneldi ve bizi Çatalfırn'da indirdi. Veled-i saray camiinin oralarda yol kenarında asfaltı süpüren bir çöpçüye sordum:

“Ne var, yukarıda yürüyüş mü var?”

“Yok abi, beygirler yürüyor.”

Şaşırdım ve saçmaladım:

“Bursa'nın kurtuluşu ya da kuruluşu galiba?”

“Hah evet. Hani Tophanede duruyorlardı ya.”

Anladım ve hatırladım. Bursa'nın fethi etkinlikleriyle ilgili yürüyüş. Önceki yıllarda tören atlarını orada görmüşlüğüm vardı.

Kuruluş, kurtuluş gibi laflarla abuklamıştım, o sırada farklı dünyalarda gezindiğim, cinaslı beyitler peşinde koştuğum için.

Davullu dümbelekli, alkışlı, uzun bir geçişten sonra kafilere nihayet sona erdi.

Geçişten epey sonra kaldırımda oynamaya devam eden iki yaşlıca vatandaşla onlara eklenen bir kız öğrencinin fotoğrafını çektim ben de.

Son olarak da gün içinde saatler boyu kafamda evirip çevirdiğim o cinaslı beyitlerimden birini ekleyeyim şuraya:

*Bu sadece as değil, anlı şanlı bir cin as
Sanatlar sanatıdır edebiyatta cinas...*

*

TRT radyolarında Arkası Yarın dışında Çocuk Bahçesi adında ikinci bir drama programı daha yayımlanırdı ki bu çocuklara yönelikti. Saat 17:00 dolaylarında (belki de 16:45) başlardı ve galiba bölümlerin süresi 15 dakikaydı. Arkası Yarın'lar mutlaka pazartesi başlar ve cumartesi biter, dolayısıyla 6 ya da 12 bölümden oluşurken (18 bölüm süren oldu muydu hatırlamıyorum); Çocuk Bahçesi'nde bu zorunluluk yoktu 7-8-9 bölüm olabilirdi.

Burası için sonraki yıllarda Köyde Tatil adında bir çocuk oyunu da ben yazmışım ki Türkiye radyolarında birkaç kez yayımlanmıştı. Telif oyunum sadece buydu, ama Fransızca romanlardan çevirerek uyarladığım 8-10 kadar oyunum oynanmıştı. Uç git güzel şahinim, Kıvılcım ve dorutay, Mayotte Kanada'da... ilk aklıma gelenler.

Arkası Yarın için de Gürcü yazar Nodar Dumbadze'nin *Güneşi Görüyorum* romanını (Mehcure Karaören Almancadan çevirmişti) oyunlaştırmıştım.

Radyo oyunlarında en sevdiğim ses, kadınlardan Tomris Oğuzalp, erkeklerden Ejder Akışık idi.

Ejder bey radyo için MEB adına eğitim programları yazdığım yıllarda (1982-1986) FRTEM'de seslendirme yönetmenimizdi. Sonradan yerine Aykut Sözeri gelmişti. Radyo oyunlarında Bozkurt Kuruç ve Semih Sergen'in de yönetmenlik yaptıklarını hatırlıyor gibiyim.

Seslendirme sanatçılarımızdan ikisi Macide Tanır ve Rüştü Asyalı'ydı. Sungun Babacan ile Meral Erbil genç seslendirme sanatçıları olarak, Sıhhiye'deki Ankara radyosuyla bizim Konya Asfaltı üzerinde bulunan FRTEM'deki programlarımıza gelip giderken nişanlanıp evlenmişlerdi.

Radyo ve tiyatro konusu Ankara'dan Uludağ üniversitesinde çalışmak üzere Bursa'ya gelince (Şubat 1987) bir daha açılmamak üzere kapanmıştı benim için.

*Otlarla sürüyorum, toprağı bürüyorum
Muhteşem açmış çiçek, “Güneşi Görüyorum”...*

*

Tarihin yadigârı Çırapazarı semtinden kalan ve Eski Bakırcılar Çarşısından yukarıya Kapanhan ile Küfüncüler aralığına doğru uzanan Çırapazarı sokağı da birkaç yıl önce Çarşıbaşı meydanı yapılrken ortadan kalktı, ama müşterilerini hiç görmesem de buranın az üzerindeki Tahtakale'de hâlâ çıra demetleri satışa sunuluyor, mevsimler aylar boyunca.

Çıra kurumuş ama çürümemiş ya da gövdesi bir şekilde kesilmiş çam köklerinden çıkarılırdı ve biraz uzaktaki çam ormanını iyi tanıyan deneyimli, sabırlı oduncuların işiydi; babacığım da bu işin pirlerinden biriydi.

Heybeleri, torbaları, hatta çuvalları koca çıra “tösmek”leriyle doldurup getirir, evimin bir yılı aşan çıra ihtiyacını karşılardı.

Bitlis'e, Manisa'ya, Akhisar'a, Ankara'ya ve nihayet Bursa'ya, buradaki Maksem, Dikkaldırım, Setbaşı, Karamazak semtlerinde oturduğum evlere sobayı kolay yakayım diye bana da çıra getirmişti. En yağlı, en tutuşkanlarından...

Heybenin bir gözünden anamın, kışlık yemek yapmak için kuruttuğu semizotu ve kızıl tarhana çıkıyordu; diğer gözünden, ya da ayrı bir torbadan, babamın çıraları çıkıyordu.

Sonra o devir kapandı; yaşadığım şehrin neredeyse hemen her yanını doğalgaz bastı. Ateş pahasına da olsa.

*İs kaçıra kaçıra, söndü içimde çıra
Soldu ömrün baharı, şimdi her şey hatıra...*

*

“Çınar devleti temsil eden bir ağaçtır, erguvansa halkı temsil eder...”

Hikâyesi aşağıda...

Bursa'da Emir Sultan döneminde 14. yy'da başlayan, ancak çağımıza doğru unutulmuş Erguvan Fasıllarının yeniden canlanmasında bir grup arkadaşla birlikte benim de payım olmuştu. *Erguvan Bayramı* (1998), *Erguvan Zamanı* (2002), *Erguvan Muhabbeti* (2005) adlı üç kolektif kitabın organizasyonunu yapmış ve bunları yayıma hazırlamıştım.

27-28 Mart 1998'te sunulan 3. Bursa Edebiyat Günlerindeki bildirimlerin toplandığı kitap olan *Erguvan Bayramı*'nin yayımı sırasında ağaççık Bursa'da öylesine unutulmuştu ki kitabının kapağını hazırlayan sevgili Ertan Akman, erguvan fotoğrafını bir İtalyan dergisinden almıştı.

Son yıllarda Bursa şehir merkezinde her yere erguvan dikiliyor. Dikilenlerin yarısına yakını yerini sevmeyip birkaç yıl içinde kurusa da. Ama öte yandan Bursa'nın çevresindeki kırsallarda doğal olarak yetişen bir ağaççık erguvan. Oralarda doğanın hükmü sürmeye devam ediyor.

Gelelim yukarıdaki sözün hikâyesine:

Yerel gündem 21'in erguvan grubundaki arkadaşlarla Emir Sultan külliyesinin önündeki parkta belediyenin düzenlediği bir törene katılmıştık. Burada benim de bir şeyler söylemem istenince, aklıma birden Osmanlı sultanlarıyla çınar ilişkisi geldi ve “Çınar devleti temsil eder, erguvansa halkı” dedim. Sonradan bu ifade biraz yaygınlaşır gibi oldu ve söndü...

*Teşrif etti sevgilim, güzelim kış-kovan
Kalbimin bahçesinde erguvan kovan kovan...*

*

Zirvede eridi kar, bak yola revan bahar

Az daha sabret gönül, yakında bağla çıkar...

Bursa baharları, “bağla” (*Lathyrus undulatus*) anılarıyla dolmuş, kafamda ve gönlümde; adeta dans ediyorlar. İyi ki bunların çoğunu not alıp yazmışım, yoksa ayrıntılar birbirine karışacaktı şimdi.

Bu yılın ilk bağla demetlerini görünce içlerinden en diri, en taze, en körpe görünenlerinden birkaçını alma isteği duydum hemen. Doğaya çıkıp bizzat toplamak da var, ama bu benim için biraz zor artık. Bir de, orman kenarlarında çalılıklar içinde bunlar öyle güzel, leylaki çiçekler açarlar ki koparmaya kıyamayabilirsiniz.

Geçmiş zamanlarda, Mudanya’da köylü bir anneden bağla almıştım. “Hangi köyden toplandı bunlar?” demiştim. Köy adı veremeyip; tepeleri göstererek, “Tee oralardan. Garanlık derenin oralardan” demişti.

Bir keresinde de İnkayalı bir anneden almıştım. “Az kalsın yılanlara yem oluyordum. Bunları urgan gibi yılanların arasından topladım” demişti bana.

*Kocadağ otlarından bağla gelmiş pazara
Aşka sevdaya değil, nazara ve mezara...*

*

Akşamları evimi beş kumru beklemeye başladı. Önceden üçtü, şimdilerde beş oldu. İkişi çiftler çiftler yan yana, biri tek. Küçük kumru bunlar, Senegalli kumrular (*Spilopelia senegalensis*). Belki komşuları da bekliyorlar, ama asıl beni bekliyorlar. Gece konakladıkları erguvanı toprağa yaklaşık 25 yıl önce ben dikmişim. Bahçeye onlar için yemi yanımdaki canla birlikte ben atıyorum.

Mahallemizde bulunan, bahçeye pencereye gelen tür küçük kumru olduğu için bunları anlatıyorum; ama gönlümün asıl, Hisariçi’nde hiç bulunmayan, Bursa’nın kenarlarındaki ağaçlıklı alanlara çekilen, boynu siyah halkalı, “gu guuuk guk” sesleriyle büyüdüğümüz yerli kumrularda (*Streptopelia decaocto*) olduğunu söylemeliyim.

Hem Vecdi Bingol’un şiiri üzerine Sadettin Kaynak’ın muhayyerkürdi makamında bestelediği o şahane, “Gönlüm özledikçe görürdüm hele / Lacivert kanatlı kumru olsaydım” şarkısında geçen kumru bu değil midir?!

Çünkü şarkının ortaya çıktığı 1940’lı yıllarda üveyik kırması gibi görünen kızılımsı küçük kumrular Türkiye’de yaygın değildi, belki de hiç yoktu.

*

“Hane halkına sonradan katılan (gelen) kadın” anlamındaki “gelin” sözcüğü çok fazla ilgimi çekmese de ondan gelen “gelincik”i pek severim. Çiçeği ilkbahar kırlarının kırmızı rengiyse, körpe yaprakları da yaz dışındaki mevsimlerin yeşil salatasıdır benim için.

Er-baharda, güzde, mülayim geçen kışta, ne zaman şehrin bir köşesinde satışa sunulduğunu görsem içimde küçük bir sevinç kıpırır. Yıkayıp temizlemesi gözümde büyümezse hemen biraz satın alırım. Onu genellikle çiğ yediğimden hafif tüyleriyle damağıma dokunan saklı sütü, körpe yeşillik, bana doğanın sırrını fısıldıyormuş gibi gelir.

Benim gibi ota çöple pek ilgilenmeyen babacığım, yaşlılık yıllarına doğru tarladan eve zaman zaman heybesinde gelinciklerle döner olmuştu.

Bu basit dünya nimetinin yeşil salata halini yere göğe koyamadım biraz burada galiba, ama onun en iyi gittiği yer aslında belki de bulgur pilavı. Hem köyde çocukluğumla ilk gençliğimde, hem de un çuvalına düşmüş de her yanları beyzalamış şu pir halimde, bunun özel bir yeri var.

Haşhaşgillerin bir üyesi olan gelincik sakinleştirici ve hafif uyuşturucudur. Ve bu bilgi yaygındır. 2025’in 10 Aralık’ında Tahtakale’ki küçük dükkânından gelincik satın aldığım Uludağlı kadın “Uykusuzluğa birebir” demişti otları tartarken.

Anadolu tarih ve coğrafyasında onun gelincik dışında 48 adını (Güllüğülotu, Kapurcak, Titregizim, Zemperlik...) derlemiştik bir dönem “*Kırların Sırları*” kitabımda.

Asurluların ona “Kırların kızı”, Yunanların “Aphrodite çiçeği” demelerinden hareketle sanıyorum, ben de ona biraz kösnül çağrışımı şöyle bir manimsi bir ikilik yazmıştım:

*Kırların kızgın kızı, neşelisi gamsız
Gülüşi gelincığın, aşk gibi kıpkırmızı...*

Ve bir tane daha:

*Çok yüklenme bedene, az da kırları dene
Yaşama sevincidir, gelincik fark edene...*

*

Bursa’nın sokakları, kahveleri, ağaçları, kuşları, otları... üzerine, *Bursa Hakimiyet gazetesinin Kampüs* ekinde yazdığım ufak tefek denemeleri 2001’de o ünlü Bursa türküsünün adıyla kitaplaştırmıştım. Uludağ üniversitesi rektörlüğü basmıştı kitabı. Dün şehrin kuytu bir köşesinde açılmış ilk atkestanisini görünce çeyrek yüzyılı aşan bir süredir bu ağaçla ilgili bir şeyler yazdığım aklıma geldi ve *Bursa’nın Ufak Tefek Taşları*’nda ne yazdığımı baktım:

İlhan Berk ile Hulki Aktunç’un atkestanesinde söz eden şiirlerinden alıntılarla başlayan “İşte Atkestaneleri” başlıklı yazım Bursa-İstanbul-Paris şehirlerindeki ağaçları karşılaştırıyordu. O zaman da Bursa’yı üçüncü sıraya yerleştirmişim ama şimdi artık neredeyse bu karşılaştırmaya girecek halde bile değil Bursa, atkestaneleri açısından. Tophane meydanındaki devasa ağaç ömrünü doldurdu ve kurtarılamadı, gitti. Çakırhamam’dan aşağıya doğru surların eteklerindeki ağaçlar da derin derin budanmış, açacak halleri yok, bazıları da zaten yok olmuş.

Onlarla ilgili yazdığım manilerden biri:

*Dakiktir değerbilir, gelir ellerinde lir
Atkestanesi vakti, gökte uçamız gelir...*

At kestaneleri ucu göğe dönük dik salkımlar halinde genelde beyaz çiçekler açar; ama pembe açanları da var:

*Bal akan diller gibi, tatlı idiller gibi
Alı atkestanesi, alev kandiller gibi...*

*

Bir aşağıdan bir yukarıdan, bir yamuk bir yumuk uçan kuşlarım, kır kırlangıçlarım (*Hirundo rustica*) sonunda onları beklediğim yere geldiler! 20 Nisan 2026’da Eski Bakırcılar Çarşısı kapısından girip çıkmaya başladılar. Bursa çevresine, örneğin Gölyazı’ya gelişleri iki haftayı geçmişti.

İnegöl-Hacılar’dan Zafer de “çamur atan kuşlar geldi” demişti telefonda bir hafta önce. Zafer’e, “Onlar kırlangıçtır. Çamur atmazlar. Yuvalarını çamurdan yaparlarken bazı parçaları yere düşürebilirler.” demiş, onlara dokunmamasını tembih etmişim.

Arka arkaya soğuk günler ve bir türlü gelmeyen baharla şehir merkezini, şu görkemli tarihi kapıyı şenlendirmeleri bugüne kaldı kırlangıçların.

İki üç ayım sık sık bunları burada gözlemekle geçer artık.

Fakir Baykurt’un kült köy romanı Tırpan’dan alıntı:

“... Kırlangıç kuşuna sormuşlar: ‘Neden böyle bir yerden, bir gökten uçuyorsun?’ ‘Dünya ile baş edemiyorum! Onun için, bir altından geçiyorum, bir üstünden! Bir yerden, bir gökten uçuyorum...’ demiş. ...” (s. 145)

Ve ikilik:

*Hop, bir yerden, bir gökten, geçen kırlangıçlarım
Uçuşunuzdan mülhem yeni başlangıçlarım...*

*

Her insan kaybettiği yakınlarının, dostlarının eksikliğini hisseder, boşluğunu duyar zaman zaman. Uzun süre kullandığı eşyalarının çırağa çıkmasına üzülen, onları yenileriyle değiştirdiği halde eskilerini özleyenler de olur.

Ama bir kaldırım kenarında tesadüfen çıkan bir otun eksikliğini hisseden, yokluğuna üzülen birileri var mıdır benim gibi, bilmiyorum.

Engerekotu cinsinden bir bitki; Kırkbatıran'dı (*Echium plantagineum*) o. Dağlarda tepelerde, çorak kıraç yamaçlarda yetişen kırkbatıran, gelip şehrin en merkezi yerinde açmıştı, bir mucize gibi, tutam tutam, mavimsi mor çiçekleriyle. Bursa'da, Bursa'nın Heykel'inde, Ahmet Vefik Paşa Devlet Tiyatrosuna 15, Osmangazi alt geçidine 18 adım mesafede, bir çınar fidanı için ayrılmış küçük alanda salınıp durmuştu.

2021 Mayısında her gün yolunun oradan geçmesini sağlayan, onlarca fotoğrafını çektiğim bu çiçekli otun yerinde ertesi yıl yeller esiyordu. Bunun iki yüz metre ötesinde de gökkuşağı renkleriyle açan bir akşamsefası vardı ve o da yoktu artık. Onun yerine kazık gibi bir ağaç, bunun yerine bir çöp kutusu dikmişlerdi.

Bana da teselli yerine manisi kalmıştı:

*Yaz bahar idi devran, karşımda kırkbatıran
Ne masallar anlattı, dinledim hayran hayran...*

*

*Dağların başındaydık, hep gençlik yaşındaydık
Can dostlarla beraber, şakayık peşindeydik...*

O şakayık ki, Yaşlı Plinius (23-79) insanların özel olarak yetiştirdiği ilk çiçek olduğunu yazar.

Yetiştirmek bir yana Bursa'nın güneyi ve kuzeyindeki iki koca dağ yer yer şakayıklarla dolu. Yalçın Oğuz ağabey sayesinde hem Uludağ'da hem Katırlı dağlarında şakayık peşinde gezdik, onları doyasıya seyrettiydik.

Bu gezilerin güneyinde Melih Elal, kuzeyinde Ersin Engüdar da vardı: *Akatalpa* dergisinin rahmetli sahipleri...

Ayıgülü, Bocur gibi adları da olan şakayığın (*Paeonia peregrina*) Bursa'da neredeyse her köyde ayrı bir adı var: Yörük çiçeği (Kazanpınar), Dağ zambağı (Akçalar), Karadülbent (Körekem), Kâme (Söğütalan), Yabanlalesi (Taşpınar), Kançiçeği (Derbent).

İznik'e bağlı Derbent köyünde 1996'da başlayan ve 10 yıl dolayında sürdüğünü sandığım bir "kan çiçekleri festivali" yapılırdı.

Bitki cinsinin adı Paeonia, mitolojideki Olympos tanrılarının hekimi olan Paeon'dan gelir, şakayık ona adanmış bir bitki cinsidir.

Tıp biliminin kurucusu İstanköylü Hippokrates (İÖ 460-370), botaniğin babası Midillili Theophrastus (İÖ 372-287), Anavarza doğumlu hekim Dioscorides (40-90), şakayık cinsinin yararlarından söz ederler.

Ancak, harika kırmızı çiçekler açan bu bitki, bütün kısımlarıyla, yüksek dozlarda alındığında, toksiktir (zehirleyici); hekim önerisi ve denetimi olmadan kesinlikle kullanılmamalıdır!

Ve bitiriş:

*Ormanlar köşkümüzdü, ağaç ot meşkimizdi
Kan rengiyle şakayık çok masum aşkımızdı...*

*

"İnsan yaşarken fark edemiyor. Hep yaşanacakmış sanıyor. Sonra bir bakıyor ki bütün koşullar değişmiş. Kimi

ölmüş, kimi ayrılmış, kimi ana baba yurdunu terk edip gurbete gitmiş, kimi benim gibi oradan buraya gurbete gelip kalmış. Uluabat gölünde yaptığımız o nilüfer safarisi en çok rüyaya benliyordu. Kayık nilüfer ormanları içinde ilerleyemiyor, kürekler kollarımızı koparıyordu. Günün kalanında doymasız balık yiyor, kanmasız içiyorduk ve o günün benzerini hep yaşayacağımızı, bu ölümsüz ritüeli her yıl tekrarlayacağımızı sanıyorduk..."

Geçmişte rüya gibi, güzel, bambaşka bir gün yaşadysanız o gün, işte o günlerden biriydi. Hatta benim için birincisi. Kenarda köşede kalmış şu fotoğraf olmasa acaba uyduruyor muyum diyeceğim.

Bursa Çakırhamam'da eczacılık yapan Yalçın Oğuz ağabeyin Uluabat gölü kıyısındaki Akçalar kasabasında çok candan ahbabları vardı. Bunlardan ikisi Veysel ve Kadir'di. Kadir'in kayığıyla gölde öyle bir yolculuk yapmıştı ki sanki suda değil de bembeyaz açmış nilüferlerin üzerinde santim santim ama tatlı tatlı yol almış, bu yolculuk hiç bitmese demiştik. Sonrasında yediğimiz o balıklar gibi lezzetli balık yediğimi de pek hatırlamıyorum. Ki göl balığı denip burun kıvrılır, ama onlar başka bir dünyadan gelmeydi... Seher ve ben, Melih ve Benan, Serdar, Güzin. Fotoğrafi çeken Yalçın ağabey... 2004 Mayısı.

*

Saka kuşlarını, çocukluk anılarımdan dolayı bir, içimi açan o hoş ötüşlerinden dolayı iki, ve üçüncüsü, güzel görünüşlerinden dolayı çok severim.

Kırmızı bir yüz ve alın, baş yanları ve boğaz beyaz, enseden tepeye uzanan siyah bant; kanatlar siyah-sarı ve beyaz benekli. Kalan yerler çokluk kahverengi. Renk sayım dökümü ortamı çarşamba pazarına çevirdiyse, bu harika, yerli kuşu bizzat görmek ya da fotoğraflarına bakmak gerekir.

Ben onu son yıllarda en çok, sıklıkla gezmeye gittiğim Gölyazı'da çınarlarda görürüm. (Tabii önce sesini işitirim, dinlerim ve dallarla yapraklar arasından kendisini görebileceğim bir pozisyon seçerim.)

Sıcak ve kurak geçen bir yaz boyu ötüşlerini duyamamış ve tümünün yakalanıp pazarda satıldığı korkusunu yaşamıştım. Şehir merkezindeki pazar pazarı yakalanıp satışa sunulan kaçak kuşlarla dolup taşıyor çünkü.

Neyse ki birkaç ay sonra ağaçlardan gelen ötüşleri içimi yeniden sevince boğmuştu.

Ancak Avrupa'da olduğu gibi bizde de sayılarının her yıl gittikçe biraz azaldığı da bir gerçek. Bunun bir sebebi, yakalanıp kafeslerde ötücü kuş olarak beslenmesiye, bir sebebi de böcek öldürücü ilaçlar. Bu ikinci konuya dikkat çekmek için 2003'te İsviçre'de, 2016'da Almanya'da yılın kuşu seçilmiş sakalar.

Köyde biz bu kuşları eşekdikenlerinin solmuş mor çiçek kömeçlerini tiftik tiftik eder, tohumlarını atıştırmaya çalışırken görürdük hep. Bu yüzden bizdeki adı da "dikencili"ydi.

UÜ Eğitim Fakültesinin 152 Evler'den Görükle kampüsüne taşındığı 1996-1997 yıllarından sonra bir keresinde buradaki bir yolun kenarında dikenlerle haşır neşir iki ayrı dikencili sürüsü görüp sevdiğimi "Kampüsün Kuşları Var" başlıklı eski bir yazımı okuyunca hatırladım ve buna şimdi de sevdim...

Ötüşleriyle, ünlü besteci Vivaldi'ye "Saka Kuşu Flüt Konçertosu"nu besteletmiş (1728); güzelliğiyle çeşitli ressamların tablolarına mankenlik yapmış dikencili - saka kuşu özgür doğada yaşamaya hep devam eder umarım.

*Dikenle beslenirler, rengârenk süslenirler
Saka kuşları bize şiirle seslenirler...*

*

*Bir şey var; içimizi kıpırdatır, ısıtır
Yel eser, yağmur yağar, açar her mayıs ıtır...*

Arapçada güzel koku demek olan ıtır (*Pelargonium graveolens*), anayurdu Afrika'nın Ümit Burnu olsa da, tarih ve coğrafyamızla iç içe girmiş bir bitkidir. Anadolu'ya teşrif yılları, büyük sanatkârimiz Buhurizade Mustafa'nın (1640-1721) kendisine İtri lakabını seçmesine bakarsak, çok eski olmalıdır. Evlerimizde balkon ve pencerelerimizde, bahçelerde hoş kokulu dekoratif bitki olarak yetiştirilmiş, mutfaklarımıza dalmış, yiyecek ve içeceklerimize koku ve lezzet katmıştır.

Çocukluğumda bizim evde de yaz kış yetiştirilen dört-beş bitkiden biriydi. Bizdeki adı intişah'tı. Denizli'de ıldırşah, Afyon'da karacık, Anamur'da güldamlaşı, Kırcaali-Bulgaristan'da idrişşah.

Tarihte Avrupalı kadınlar kışın evde, yazın bahçede bu bitki saksılarını, geçecekleri yerlere eteklerine degecek şekilde yerleştirir ve onlara dokunuldukça çevreye hoş koku yayılırmış.

(Bu arada ıtır bir sardunya türüdür, çiçekleri sardunyalar kadar gösterişli değilse de yaprakları onlardan daha güçlü ve güzel kokuludur. Tür adı graveolens, "güçlü, keskin kokulu" demektir.)

Bursa'da Ortapazar caddesinin batıya uzanan sol kaldırımında gazete satan küçük bir bakkal dükkânının önü sardunyalar, ıtır ve başka çiçeklerle küçük bir bahçe, bir vaha gibiydi. Covid 19 salgını döneminde perşembe günleri *Cumhuriyet Kitap* almaya oraya gider, taze yaşamcıl duygularla dönerdim geriye.

Selçukhatun'da, Nalbantoğlu'nda, Mudanya'daki Giritli mahallesinde ıtır fotoğrafları çektim. Hisariçi'ndeki evimin minyatür bahçesinde kendim de yetiştirmeye çalıştım, süreklilik sağlayamadım.

Ünlü şairimiz Ahmet Muhip Dırnas'ın Fahriye Abla ve Seranad şiiirlerinde ıtır da ağırlanır. Seranad'da sevgiliye şöyle seslenilir:

*"Seninçin dallardan süzülen ıtır,
Seninçin karanfil, yasemin zambak..."*

*

*Asmanın üzüminden damlayan saf susun sen
Şenlik saatlerinin tatlı uykusunun sen...*

...

Son yıllarda pazara taze asma yaprağının gelmesini merakla beklerdim. Hatta ipele çekerdim. Bu yıl nasılsa unutmşum. Bugün Tuzpazarı çarşısında ansızın görürince bir hoş oldum ve hemen biraz satın aldım.

Birden bir şey geldi aklıma; yeşil yaprağın pazara gelişi niye beni bu kadar heyecanlandırıyordu? Tamam, sebeplerden biri, baharın gelişinin pazarda, evde, mutfakta tescili ve onu kutlamak ise, başka bir sebep daha vardı sanki.

O da şu olabilirdi; çocukluk ve ilk gençlik yazlarımın geçtiği "tütün çardağı"nın bulunduğu tarlamızın bir sınırı, dereydi, boylu boyunca. Ve dere de geçmiş zamanlardan kalma asmalarla kaplıydı, hiçbirimizin aklına taze yaprakları dalından toplayıp sarma yapmak gelmezdi. Gerçi bu tütün işinin insana aman vermez sıkışıklığından kaynaklanıyor da olabilirdi, ama biraz da alışkanlık ve kültürel konu, sanırım.

Pazara ilk gelen asma yapraklarını görmek ve satın almakla geçmişteki eksik yaşantıyı telafi ediyordum bir bakıma.

Nitekim son yıllarda Hisariçi'ndeki evimin pencere önünde kendiliğinden asma dalları çıktı, yapraklarını sokaktan geçenler topluyor, benim oradan tek bir yaprak koparmak içimden gelmiyor.

Bitirirken...

Üzüm veren bitki olan asmanın, kıtalar birbirinden ayrılmadan önce ortaya çıktığı düşünülür. Üzüm de ne kadar geriye gidilirse gidilsin bütün Anadolu halklarının, özellikle şarap yapımında kullandığı, bu sebeple baş tacı ettiği bir meyvedir...

Peki günümüzde?..

...

*Taze yaprak toplasan deredeki asmadan
'Deh' deme eşeğine heybeleri asmadan...*

*

*Yere yuva yapardı, yumruğumuz kadardı
Tarla kuşu tepecik, ne hoş ötüşü vardı*

Tütün tarlamızda geçen çocukluk ve ilk gençlik yazlarımın hiç unutamayacağım kuşu Tepeli Toygar (*Galerida cristata*) sonraki yıllarda aklıma hiç gelmemişti.

Doğup büyüdüğüm köy üzerine, tamamı birer sayfalık 318 denemeden oluşan *Köyüm Sevgili Köyüm* (2022) kitabını yazarken hatırladım, içim hoşlukla, özlemle doldu, uygulandım.

Bursa çevresindeyse bu kuşu sadece bir kez, bu kitabı yazdıktan sonra, minibüsle Gölyazı'dan dönerken yol kenarında gördüm; ama bu, burada az olduğu için değil, benim yaşantı biçimimle kuşun yaşantı biçiminin birbirine uymamasından. Tepeli Toygar ağaçsız, açık, kurak arazilerde, tarlalarda, yol kenarlarında yaşar; bense kent merkezinde yaşayan bir gezgindim ve kent dışında da dağlara, ormanlara, su kenarlarına gidebiliyordum ancak.

Kuşun bizdeki adı tepecik'ti. İznik-Derbent'teki adı "koça çuçulan"mış. Eski İznik kaymakamlarından 60 küsur yıllık yatılı okul arkadaşım yazar Mehmet Öklü'nün memleketi Denizli - Tavas - Horasanlı'daki adı da mangile. "Adımın tınısı ötüşündeki mülayimliği andırıyor," diye yazmıştı arkadaşım. Yüksekçe bir yere tüneyerek ya da uçarken güzel bir ses ve nağmeyle öterdi tepecikler.

Türkiye genelindeki diğer bazı adları: Tepeli, tepelik, tibili, titili, tito, cısbıyık, takkalı çavuş, maneyli...

Bu serçe irisi, kirli kahverengi, kırçılı, ibikli kuşun hayatı yerde geçerdi, ağaçlara neredeyse hiç konmazdı. Yuvasını yerdeki küçük çukurluklara yapardı. Bazen tütün çapalarken yolumuz onun yumurtalı ya da yavrulu yuvasına çıkardı, yuvanın çevresini çapalamadan geçerdik.

Kökler, tohumlar, böceklerle beslenirdi.

Eti yenmediği için onları avlayan olmazdı.

Ancak avcılar arasında saçmayla en zor ölen kuşun bu olduğu söylenir ve yeni hazırlanan saçmalar bu masumda denenirdi.

*Dağlarda oyun olmaz tüfek doluysa saçma
Tökezleyip düşerken, dersin, 'hayat ne saçma'...*

*

*Sevgiler kucak kucak, yeşillik köşe bucak
Açacak terslaleler, bahtım kanatlanacak...*

En bilinen ve sevilen türü ağlayan gelin olan ters lale cinsinin Bursa florasında benim kaynak taramalarımına göre üç türü bulunuyor: Eğri lale, deli lale, mahcup lale. Hepsinin ortak özelliği çiçek kadehinin yukarıya değil yere, toprağa bakmasıdır. Sanki birilerine üzölmüş, kırılmış ya da birinden, bir şeyden utanmış gibi. Bu ilginç çiçeklerle ilk kez eczacı Yalçın Oğuz ağabeyin gönöl rehberliğinde Bursa kırsalında yaptığımız çiçek gezilerimiz sırasında Mustafakemalpaşa'ya bağlı Kazanpınar köyü arazisinde karşılaşmıştım.

Sonradan daha yakınlarda İnkaya-Çongara köyleri arasında, Temenyeri sırtlarında da bolca ters lale çiçekleri gördüm.

Bunlardan bir soğanlı kökü ertesi yıl açsın diye getirip evimin bahçesine dikmişim. Ertesi yılı beklemeden hemen o yıl çiçek açtı! 1 Nisan 2020! Hoş bir şaka gibi!

Eğri lale (*Fritillaria pontica*) için mani:
Ağaç çiçek kuş biriz, kalır mı bizden bir iz
Eğri lale hemşerim, her bahar söyleşiriz...

Deli lale (*Fritillaria bithynica*) için:
Tepelerde açarsın, kem gözlerden kaçarsın
Mevsim güzel geçende, sevincinden uçarsın...

Mahcup lale (*Fritillaria pinardii*) için:
Güzellikler damlıyor, toprağı tamamlıyor
Mahcup lale bizleri sevgiyle selamlıyor...

*

“Kara gözlüm efkârlanma, gül gayrı
İbibikler öter ötmez ordayım”
(Şiir: Bekir Sıtkı Erdoğan, beste: Gültekin Çeki.)

Nisan sonları - mayıs başları arasındaki iki üç hafta, bu şarkıdaki ibibiklerin ötme dönemleridir.

Ülkemize yaz göçmeni olarak gelen ibibiklerin (*Upupa epops*) dilimizde hüthüt, çavuşkuşu, ibibek, tarakçın, baltalı, hipop... gibi uzayıp giden 50 dolayında adı vardır.

Sorguçlu bir başı, tarçın rengi tüyleri, alacalı kanatları ve yay biçimli uzun bir gagası olan irice bir kuştur.

Çocukluk ve ilk gençlik yıllarımda “bağ” dediğimiz küçük tarlamızda tütün çapası sırasında duyardım her yıl bu kuşun “hup-hup-hup” şeklindeki ilginç ötüşlerini ve onu çok merak ederdim.

Meğer o ötüşler, artık ötmediği yaz boyunca ara ara gördüğüm, dolayısıyla biraz tanıdığım, köyümüzde de çavuşkuşu diye bilinen, ibibiğe aitmiş.

Kur'an'dan başlayarak kutsal kitaplarda, efsanelerde, edebiyatta bir dolu hikâyesi olan ve bunların çoğunu yakından bildiğim bir kuş.

21 Ağustos 2021'de Uludağ eteklerinde orman içindeki bir patikada yürürken, uçmaya başlamış yavrularla 5-6 bireyli bir aile olmuş ibibikler çıktı önüme. Anne (belki de baba) tiz, çığılgımsı, uyarıcı bir sesle önümden havalanıp çama kondu, sonra oradan da uçtu, ben yürümeye devam ettikçe henüz onun kadar irileşmemiş yavrular havalandılar az aralıklarla, tek tek.

Kuşçağızların günlük beslenme düzenlerini bozmuşum, ama yapacak şey yoktu.

Uzaklarda bir yerde o şarkıysa devam ediyordu:

“Mektubunda diyorsun ki ‘gel gayrı’
Sütler kaymak tutar tutmaz ordayım...”

*

Ebabil Bursa göklerindeki uçuşlarına bu yıl biraz gecikmeyle başladılar. Bu durum baharın geç gelmesiyle ilgili olabilir. Ama sayıları geçen yıllara göre daha az da görünüyorlar.

Bunun sebebi hayatlarını göklerde uçarak geçiren, karayla teması pek olmayan bu kuşların üreme döneminde yuva yapmak, kuluçkaya yatmak, yavrular büyütüp uçurmak için lütfedip tarihi binaların kovuklarına, çatlaklarına, çatı aralarına girdiklerinde üzerlerine düşüncesizce ve acımasızca asılan devasa bez afişler yüzünden telef olmaları mıdır?!

Yumurtalarından çıkan yavruların havasızlıktan ve yardımsızlıktan ölmeleri midir?!

Ebabil, *Kur'an*'ın fil suresinde kâbeyi yıkmaya gelen Ebrehe'nin ordusunu durduran “sürü sürü kuşlar” (tayran ebabil) olarak geçer.

Ülkemize Afrika'dan, halk arasında karıştırıldıkları kırlangıçlardan önce gelir ve sonra giderler. Doğup büyüdüğü köydeki adı da gâvur kırlangıcıdır bu arada.

Kırlangıçlar çamurdan yuva yaparlar, bunların yuva için bir şey taşıdığını hiç görmedim.

Bursa'da görülen tür daha çok koyu renk gövdeli olan ve sağan olarak da bilinen türdür (*Apus apus*).

Şehrimizde bunlardan biraz daha iri ve ak karınlı ebabil diye bilinen türü de görür epeyce (*Tachymartus melba*). İki tür birbirinden ayrı yaşar.

Örneğin koyu renk gövdeliler Saltanat kapısının yanındaki sur kovuklarında üremeye çalışırken, ak karınlılar Hocahasan mahallesindeki Bursa İl Millî Eğitim Müdürlüğü binasında üremeye çalışırlar.

Geçen yıl, andığım binadaki ebabil ön cepheye asılan devasa bir afiş yüzünden büyük yıkıma uğramışlardı... Dilerim bu yıl böyle bir facia yaşanmaz!!

Çözülse birkaç satır, kim bilir ne anlatır
Ebabil dostlarımız yaz göğünü çınlatır...

*

Bir özge iksirdir ki nurla iner aşağı
Arıkuşu sanırsın kanatlı gökkuşağı

...

Yeşilimsi mavi, kıvılcık, sarı, siyah, kahve renkleriyle uçan küçük bir gökkuşağını andıran arıkuşları şehrin ikinci katının konuklarıdır. Birinci kat insanların evleri, iş yerleri ve araç gereçleriyle yaşadıkları alansa; ikinci kat bunların hemen üzerinde birkaç yüz metre yükseklikteki gökyüzüdür.

Bu egzotik kuşlar, şehrin içinde herhangi bir yerle temas kurmadan, gökyüzünde uçuşan minik kanatlılar (her türden arı, kelebek, güve, yusufçuk, ağustos böceği...) peşinde seyirtirken, üst kattan güzelim ötüşleriyle bizlere selamlarını yollamayı da ihmal etmezler. ‘Fark edin’ makamında.

Şehrin güneyi ve kuzeyindeki dağlarda ve tepelerde onları daha yakından görsem, hatta ağaçlara konduklarına tanık olup onları orada hayranlıkla seyretsem de şehirde bunun imkânı yoktur. O güzel sesleri beton blokları delerek kulağımıza kadar gelir amma kendilerini kolay kolay göremeyiz. Bir kez bir istisna yaşamıştım:

14 Eylül 2021, Şehadet caminin önü!

Gökte yakından arıkuşu sesleri!

Başımı kaldırıp bakıyorum ki mucize!

8-10 arıkuşu süzülüyor gökte muhteşem kanatlarıyla!

Yazın ve yazsonunun kesişim noktasında, doğduğum köyde tütün çardağında geçirdiğim yaz tatillerini ve güz başını yaşıyorlar bir an bana.

Fakat insan bu, kıymet bilir mi?! Birkaç saniye seyretmiş, sonra bir anlığına yazmakta olduğum hatalı harfleri düzeltmeye dönmüştüm ki, hemen yeniden baktığımda kuşçağızların imi timi bellisiz olmuş, hepsi ama hepsi uçup gitmişti!

Ah ki ah!

...

Seven gönül incitmez, haber vermeden gitmez
Arıkuşu şarkısı dinlemeden yaz bitmez...

*

Üç gündür köylü pazarında reçel yapmak üzere satışı sunulmuş yeşil incirlerle gizli gizli bakışıyoruz (nisan sonları).

İÇ ODA

matemini yüklenen küheylanın
tırnakları çabuk aşınır elbet, kuşları gök
insanı toprak çeker, devrilir zeynur

eski bir fotoğrafta babamın bıyıklarına bakıp
keten çeyizlerini öperdi annem, göğsünde göç
ceviz sandığında özlem acısı

hep aynı hüzüdü yıllar ve yollar
teninde düğümlenen yangın, derin yokuş
arardı gençliğini ayak uçlarında babamın
ne yana çoğalsa aşk iç oda ağır fırtına

damarları kırık gül yanağına ilişmek için
içinde firar kokusu babam mağrur
kendine usta, ortaçağ sandığı mezat!
küfrüyle göğsüne yaslanırdı annemin

vaktidir kadınlığı yitiren annelere sormanın
geceyi kim doyurur yeniden doğmak için

Uygur ÖZCAN

KIRKINDI TÜRKÜSÜ

İkimiz de kırkız bugün

Istranca'dan Ege'ye,
tüm sarılara ve mavilere ayrı ayrı dokunduğumuz yaş.
Aşk sözleri bu yaşta icat edildi
bu yaşta bulaştı memlekete hürlük illeti.

Bu yaş,
tüm çocuklar kedileri almış koynuna
sarışın,
esmer çocuklar
özgür çocuklar
kuşları göğe nakşediyorlar.

Sular neşeyle iniyor tepelerden
Haziran almış turnaları yanına;
körfezden yunuslar, yer altından karıncalar
her biri rengârenk aylar
bin asırlık yurt
türkülerini takmış koluna
geliyorlar

Mühürleyelim sevimyi!
kırkyazın en akı bu
en şen güneş, bu güneş
yüzdeniz bir olsa yenemez bizi, belli.

Kırkız bugün ikimiz de,
yaşımız da denk artık
yalnızlığımız gibi.

Biraz satın alsam da reçel yapmayı denesem mi deyip
duruyorum.

Burada sözünü ettiğim incirler ağacında büyüüp
olgunlaşmadan sararıp dökülen türden. Erkek incir, yabani
incir, it inciri diye anılır (*Ficus carica* subsp. *sylvestris*).
Doğduğum Ege köyü Kurttutan'da biz köpek inciri derdik ve
bunların işe yaramadığını sanırdık.

Meğer bu incirlerde bulunan incir arıcıkları olmadan,
meyvesini yediğimiz incirler yeterince gelişemez, güzel
olgunlaşamazmış.

Köy içindeki bazı incir ağaçlarımızın meyvelerinin
kurtlanmalarını yeterli rüzgâr alamamalarından bilirdik, daha
çok çevrede erkek incir ağacı bulunmamasındanmış.

Dünyada meyvesi için yetiştirilen ilk ağaçlardan biridir
incir (*Ficus carica* subsp. *carica*).

Mitoljide önemli bir yeri vardır.

İslamiyet'in kutsal meyvelerinin başında gelir. *Kur'an-ı
Kerim*'de "Tin" suresi, "Andolsun incire, zeytine, Sina dağına
ve şu emin beldeye..." diye başlar.

Türkiye'de sarı incir en çok Aydın ve İzmir'de, siyah
incirse son yıllarda özellikle ihracata yönelik olmak üzere
Bursa'da yetiştirilir. Sarı incirler kurutulularak, siyahlar daha
çok taze tüketilir.

Tarih öncesi çağlarda kalmış olsa da platonik aşkı
Ekvadorlu Ana Cristina Granja'yı hatırlatırdı bana bir zaman
incir. İnternet öncesi çağlarda bana yazdığı mektuplarını "İncir
ağacın" (*Ton figuier*) diye imzalardı.

*Sar'incir kara incir, çekme dahnı incir
Rüyamda aldı idim sana altın bir zincir...*

*

Son yıllarda çan çiçeklerinin açtığı müjdesini
Çakırhamam'da bulunan ve kuruluşundan bu yana, 15-20
yıdır sık sık bozulup duran, yürüten merdivenin yanındaki
traverten kayalıklarından alırdım. Bu yıl bu haberi buradan
alamayınca bu çiçeklerin açtığından biraz geç haberim oldu.
Ama haber yine benzer yapıdaki Bursa surlarının muhtelif
yerlerinden geldi: Üftade türbesinin altındaki Temiz sokağa
bakan kayalıkların arasından ve Kalebahçe sokaktan...

Arka arkaya yağın yağmurlardan, rüzgârlı serin
havalardan, benim ve yanımdaki canın sağlık sorunlarından
kolay kırlara çıkamayınca böyle oldu.

Olsun, sonunda haberim oldu ya!

*Dökülünce foyalar, akar biraz boyalar
Tesellimiz surlarda, çançiçekli kayalar...*

*Duvar da çan çiçeği, yolma açan çiçeği
Herkes için bitane, kıymetli can çiçeği...*

*Kuyu dibi derindir, suyu hoştur serindir.
Baharın can şenliği, çançiçeği şirindir...*

*İçine iksir kaçmış, çançiçekleri açmış
Bal peşinde arılar, maviyle kucaklaşmış...*

SUSKU

Deniz biliyor bir tek
yalnızlıkları ve unutulmuşlukları
Ne kadar çırpınsak boğuluyoruz
yanlış anlaşılmalarda!
Sonuçta yanlış bir anlaşılmaydı aşk
denizin sonsuzluğu gibi
kalbini boşuna yormuş kadınların
yarım kalmışlığında!

Soğuyan bir hava gibi ansızın
yüzüme bakıyorsun
git der gibi bakıyorsun
kal uzakta der gibi susuyor ağzın
cümleler boğazına düğümlemiş insanın
böyle ölü zamanlarda!

Seni doğurmuş gibi bakıyorum sana
annen gibi sancılar içinden dirilerek
şefkatle öpüyorum saç uçlarını baban gibi
sonra tekrar bakıyorsun kalbime
hadi diyorsun git ya da dur biraz daha
çocukluğunun kırık yerleriyle sınıyıp beni
eksik bırakıldığın yerlerinle vuruyorsun
dilindeki zehirli oklarla usanmadan!

Sonra susuyorsun yavaş yavaş
kıyamet gibi susuyorsun
öyle susuyorsun ki karşımda
gözlerindeki avlularda davullar çalıyor
çan çiçekleri göğe kaldırıyor başlarını
titriyor bir akşamı getirip rıhtıma oturtan deniz
bir meyhanenin ruhuna şarkılar okunuyor
bir hüznü kırbaçlıyorlar klarnetlerle
kafamda ateş ve yalnızlık sesleri
kafamda yarası sulanan bir ayrılık
sancılarımı düşürüyorum kendi içimde!
Büyük yangınlar böyle başlıyor
büyük yok oluşlar da böyle...
Herkes rüya diyor görmediğine!

Ölü bir kuş gibi susuyorsun
eriyen karlar gibi,
geceye küsen dağlar gibi
sanki ruhunda
bir çocuk ağlar gibi!

Susuyorsun
ve deniz biliyor bir tek
bilmediklerimi!

'Ö' İLE BİTTİ

Sen 'ö' ile başlayan her şeyin içinde belirirdin
Olmadığın her yerden 'ö' ile başlayıp dururdun da
Tutmak istediğim o kuş olurdun.
Karnı açık kedindi sana bulaşımın şahidi
Gömük gözlerinden gelirdi.

İtiraf edecektim oysa ki
Gökyüzüne her baktığımda gözlerimde yuva yaptığımı
Allah şahit derdim de rahatlardım.
Sen bu eski zamandan kalmayı arkamdan seslenirdin
İçimden şırınga çıkarırdım
Yurdumu bellerdin gömük köşene
O da şahit olsun isterdim de yok olurdun.

Allah şahit derdim de rahatladığıma inanırdım
Var eden yok bulsun isterdim
Ekilecek yer değil diyemeden sen şırınga ekerdin
Oradan en yakınımaya var olmanı denerdim
Sen beni yanıltmayı zaten çok severdin
Kanat seslerini ağzımdan alırdın da
İnkâr bebeklerin üzerime haddince gelirdi.

Akan sendin de yavan kalırdı dilimde
Dilimde tüy bitsin isterdim
Gömüklerinden etrafa inkâr bebekleri yayılırdı
Allah şahidim derdim de inanmazdın.

Pastel çizgilerinde çocuklaştırdım da
Sen kırmızı göçebe çocuk olmayı ihmal etmezdin
Allah şahidim hep sürsün isterdim de
Kuşlara gideceğini aklıma kazırdım.
'Ö' ile başlayan her şeyi kavradım da
Sızıntıdan mı ibaret ellerim?
Tutmak elli alemimden giderdi.

Allah şahidim yok olmak isterdim
Damarlarımın şeklinden mi anlardın?
Sır bil demezdim de
Türlü akışından içeri sızıntındım
Kuşlardan vazgeçmemi isterdin de
Sen oracıkta inkâr bebeklerini kucağına alamazdın
İçimden şırınga çıktı da sana diyemedim
Allah şahidim olsun inkâr bebeklerine yenildim.

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara
Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami – BURSA
E- Posta : akatalpa@hotmail.com
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685

İsteyen herkes Akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.